MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1926 M. LIEPOS-RUGPJ. MĖN. **Nr. 7-8**

TURINYS

		Pusl.
1.	*Petras Juodelis*: Nokturnas (eilėraštis)	337
2.	*J. Aleksandravičius*: Alejoj „	338
3.	*Rabindranath Tagore*: Kas ji	338
4.	„ „ Aš žinau, o mielas	339
5.	*Juozas Daugirdas*: Mėnesiena (eilėraštis)	339
6.	*V. S. Karolenko*: Žiburiai	340
7.	*Knut Hamsun*: Kalėdos kalnuose	340
8.	*Petras Juodelis*. Stasiuko knygos	344
9.	*A. J.*: Petras Vileišis — Neris	348
10.	*A. J*: Gabr. Landsbergis — Žemkalnis.	351
11.	*J. Vaišnora*: Ateitininkas sekcijoje	353
12.	*A. Kč.*: Ateitininkas kuopelėje	355
13.	*Ernest Hello*: Kellonė (A. *Januševičius* vert.) . . .	358
14.	*Gr. Valančius*: Mokėkime skaityti	363
15.	*J. U.* Barokas, romantika ir šių dienų katalikų judėjimas	371
16.	L. K. M. At-kų metinė konferencija rugpiūčio 19—21 d.	376
17.	*Stud. J Žagrakalys*: Anketų davinlai	381
18.	A. *Kučinskas*: Mūsų konferencijos	384
19.	Baigęs „Ateities Redaktorius J. Grinius	386
20.	A. *Pavalkis*: Pirm. L. Euch. Jaunimo sus važiavimas .	387
21.	*Vitulis*: A. a. Ant. Vilkavickis	388
22.	*S-kas*: A. a. Ant. Platkevičius	388
23.	*J. L. Matulaitis*: Ant liepsnojančio aukuro	389
24.	Ateitininkų gyvenimo kronika	392
25.	Mūsų veikimas	395
26.	Knyga ir menas	395
27.	Padėka ir atsisveikinimas	399

„Ateities“ Redakcija: Kaunas, Laisvės Aleją 61 III-a. Kalbamos valandos kasdien 14—15.

„Ateities“ administracija: Kaunas, Laisvės Aleja 3. Kalbamos valandos kasdien 14—15.

Pranešimas.

Kuopos, kurių visi nariai užsiprenumeruoja, gauna „Ateitį“ už tris litus pusmečiui, jei visus pinigus prisiųs ligi spalių 15 d. Visi „Ateities“ platintojai prašomi laiku atsiteisti su Administracija, nes neatsiteisiant trukdomas mūsų žurnalo leidimas. Redakcija ir Administracija tikisi, kad šiemet savo paskirtąsias pareigas pavyzdingai atliksite.

„Ateities“ Redakcija ir Administracija.

1926 m. Liepos-rugpiūčio mėn. Nr. 7-8

Petras Juodelis

Nokturnas

Naktis. Restoranas. Iškreivintos burnos.
Aistra ar keikimas suklyks kai kada.
Ir skundžias Šopeno nokturnas, ir verkia nokturnas,
Ir plaukia nokturno rauda.

Įkaitusios galvos, raudonintos lūpos
Sulieta supinta nakties svaigulin.
Nokturnas ilgėjosi — mėlynu ilgesiu supos,
Ir skrido virpėdams tolyn.

Ir dyvinas balsas man šnabžda į ausį:
„Ir tu praskambėsi nokturno aidais
Po miesto kiaurymes ir merdėdams jausi,
Kaip verkė nokturnas kadais'".

J. Aleksandravičius

Alejoj

Prabėgdavo vėjas, dulkes sukėlęs —
Praeidavo žmonės, lyg sutemų dvasios...
Man tuščia ir ilgu alejoj...

Ir pinasi svajos vainikais, lyg gėlės —
Aš laukdamas ieškau, lyg rasiu,
Ko ištisą amžių ilgėjaus...

Rabindranath Tagore

Kas ji, toji, kuri gyvena mano širdy, toji, kurios amžinai netekau?
Aš ieškojau jos, aš radau ją, bet ji ne mano...
Aš papuošiau ją vainikais ir dainavau jos garbei.
Lengvas nusišypsojimas vienai valandėlei papuošė jos lūpas; paskui jis dingo...
„Man nėra jokio džiaugsmo būti su tavim“, sušuko ji, nusiminusi.
Jos rankas aš papuošiau auksu, jos puikų liemenį apjuosiau briliantais nusagstyta juosta; aš paruošiau jai guolį aukso sidabro lovoj.
Jos akyse sužibo džiaugsmo spindulėlis. Ir vėl užgęso.
„Ne, visa tai man nesuteikia jokio džiaugsmo“, sušuko ji liūdnai.
Aš pasodinau ją į triumfo vežimą ir vežiau nuo krašto ligi krašto pasaulio. Nugalėtieji puolė po jos kojų, ir nežemiškos pagarbos žodžiai suskambėjo ore.
Išdidumas bligstelėjo jos akyse; bet tik vienai valandėlei. Paskui jis pavirto ašaromis.
„Tai man nesuteikia jokio džiaugsmo“, sušuko ji.
Aš paklausiau ją:
„Pasakyk, ko tu ieškai?“
„Aš laukiu to, kurio vardo aš nežinau“, atsakė.
Dienos slenka, o ji išsiilgusi: „Kada, kada gi pagaliau ateis tasai mielas, kurio aš nepažįstu ir kuris amžinai turės būti mano?“

Vertė *Kaz.*

Rabindranath Tagore

Aš žinau, o mielas: ryt poryt tu ateisi ir pasiimsi mano širdį.
Per žvaigždę tu žiūrai mano sapno slaptybėn; mėnulio spinduliu tu siunti paslaptis į mane; aš tai žinau ir ašaros temdo man akis.
Aš jaučiu tavo meilę—saulės spinduly, kurs dreba ant žalio lapo. Laisvomis valandomis, kai iš toli toli atplaukia į mane piemens švilpynės liūdni garsai; ———— drėgnomis prietemomis, kai mano pasiilgusią širdį kankina vienuma, — aš jaučiu tave, aš jaučiu tave...

Vertė *Kaz.*

Juozas Daugirdas

Mėnesiena ———

Po mano langu žydi liepos.

Po mano langu svyra rasotos gėlės.

O dangus—toks mėlynas—slaptingas; o vėjas—toks tylus, pasiilgęs toks ———

Aš atidarau savo kambario langą ir žiūrau į mėlyną vakarą.

Toli—toli—gale kaimo, skamba mergaitės daina. Miela ir liūdna.

Mėnesiena ———

Tylus vėjas. Kvepiantys liepų žiedai.

Pro liepų lapus, pro žiedus—sultingus, apsvaigusius — iš tamsiai mėlyno dangaus atplaukia ilgesys ir suspaudžia mano pailsusią širdį.

Aš išeinu. Aš išeinu—į laukus, kur tiktai mėnuo, vėjas tiktai; tik daina mergaitės —
miela ir liūdna.
Ir pasiilgusi.

V. G. Korolenko

Žiburiai

Kažkada senai, tamsią rudens naktį, man teko plaukti paniurusia Sibiro upe. Staiga priešais, juodo kalno papėdėj, bligtelėjo žiburėlis.

Bligtelėjo aiškiai, visai arti...

— Na, ačiū Dievui, — nudžiugau, — netoli nakvynė!

Irkluotojas pasisuko, žvilgtelėjo pro petį į žiburį ir vėl tingiai patraukė irklus.

— Toloka!

Aš nenorėjau tikėti: žiburys mirgėjo taip arti... ir rodos artinosi į mus. Bet irkluotojas tiesą sakė; pasirodė, kad jis tikrai buvo toli.

Šitų nakties žiburių savybė — artėti prasiveržiant pro tamsą ir mirgėti ir vilioti artumu. Rodos jau jau, dar du tris kartus patrauksi irklą ir kelionė pasibaigs. O tuo tarpu—toli...

Ir ilgai mes plaukėme ta juoda, kaip rašalas, upe. Pasirodydavo pakrančių urvai ir uolos; jos artėdavo į mus. juodos, ir vėl išnykdavo tamsoje, toli užpakaly, o žiburėlis — mirgėdamas, viliodamas — vis žibėjo priešais, vis — kaip ir pirmiau — arti, bet kartu ir — toli...

Aš dar ir dabar dažnai atsimenu šią juodą upę. pilną paniurusių uolų ir šitą šviesų žiburėlį. Daug žiburių ir prieš tai ir paskui viliojo ne tik mane vieną savo artumu. Bet — gyvenimas plaukia vis tarp tų pačių niurių krantų, o žiburiai — vis — toli...

Ir vėl reikia sukaupti jėgas ir traukti irklus.

Bet vis delto... vis delto priešais — žiburiai!

Vertė *Kaz.*

Knut Hamsun

Kalėdos kalnuose

Per Kalėdas daug prisnigo. Norvegijos kalnuose stovinčio namelio tik stogas buvo matyti iš po sniego. Šioje lūšnelėje gyveno neturtinga šeima.

Šeimos tėvas senis Toras visą dieną kasinėjo sniegą; sušalo ir pailso. Vakare jis perskaitė iš maldaknygių viską, kas kūčioj yra reikalinga ir užsidegęs pypkę, atsigulė lovon. Žmoną virė kažką ir sukinėjosi apie krosnį; bėgiojo po kambarį ir tvarkė.

— Ar pašėrėt gyvulius? — paklausė Toras.

— Žinoma, — atsakė žmona.

Toras paleido porą dūmų palubėn, patylėjo ir vėl paklausė:

— Ką tu čia verdi ir kepi? Ir kur tu gavai visa tai?

— O, aš turtingesnė, negu tu manai, —nusišypsojo žmona.

Prie vakarienės turėjo būti ir degtinės; tai senas šeimos paprotys. Jaunesnysis sūnus Rinaldas turėjo pripilti stiklelius. Tai buvo jam iškilmingoji valanda. Jis laikė savo mažytėse rankose gražų grafiną, išpaišytą puikiomis, niekur nematytomis gėlėmis; pilstė drebėdamas, o visų akys sekė jį.

— Kai pili vyresniam, tai grafiną laikyk kairėje rankoje, — pastebėjo tėvas; — tu jau nemažas ir turėtum tai žinoti.

Rinaldas paėmė puikųjį grafiną kairėn ir pylė taip atsargiai, kad net įdomu buvo į jį žiūrėti; jis iškišo liežiuvį, pakreipė galvą...

Vakarienė buvo lygiai tokia, kokia paprastai tik svečiai vaišinami; buvo pyrago, sriubos ir kiekvienam po kiaušinį. Prie duonos buvo dar ir sviesto, o tas reiškė, kad dabar tikrai Kalėdos.

Prieš vakarienę Toras garsiai pasimeldė.

O po vakarienės mažasis Didrikas, sumaišė dienas ir priėjęs padėkojo tėvui ir motinai. Tėvas jo nesulaikė. Bet paskui vis delto neiškentė:

— Tau šiandien nereikėjo dėkoti už vakarienę, Didrikai. Tiesa, nieko bloga čia neatsitiko, bet kitą kartą atsimink, kad už vakarienę reikia dėkoti tik paskutinę dieną prieš Naujus Metus.

Didrikas paraudo, susiraukė, kaip rūkštų obuolį perkandęs, ir kuo nepravirko, kai brolis ir sesuo ėmė juo tyčiotis.

Tėvas vėl užsirūkė ir atsigulė lovon, o žmona ėmė plauti indus.

O kiek daug šiandien prisnigo, — susirūpino ji.

— Ir dar snigs, — pastebėjo Toras. — Aplink mėnulį didelis gelsvas ratas, o varnos lakioja visai pažemėm.

— Reiškia rytoj nebus galima nė bažnyčion nueiti.

— Gink Dieve. Tu, turbūt, nežiūrėjai į kalendorių.

— O koks dabar ženklas kalendoriuj?

— Jis visai panašus į veršį be kojų. Aš be reikalo nekalbėčiau...

— Tu tik nenori sakyti, — nusiskundė žmona.

— Paduok man akinius, Rinaldai. Tik žiūrėk — nesumušk, — pridėjo jis ir pasiėmęs kalendorių, ėmė žiūrinėti pavojingąjį ženklą.

— Na mat, ar aš nesakiau...

— Viešpatie susimilk,—atsiduso žmona. — O šitas ženklas — pusnį reiškia?

— Taip, pusnį. Bet vis delto tai dar ne taip baisu. Jeigu tu nori, tai žvilgtelk štai čia... Vasario 5-ji. Čia nė mažiau, nė daugiau — pats antikristas su ragais.

Viešpatie, pasigailėk mūsų. Ir Timiano, kur Amerikoj... (Jų vyriausias sūnus buvo išėjęs į Ameriką).

Lauke šalo. Vaikai tyliai kalbėjosi tarp savęs ir žaidė. Rainoji katė vaikščiojo aplinkui ir glaudėsi į juos.

— Kažin, ką karalius kūčioj valgo? — paklausė Didrikas.

— O-o! Turbūt jis turi geriausio sviesto ir saldžių pyragaičių, — sušuko mažoji Lena, kuriai buvo tik 7 metai.

— Saldžius pyragaičius! Ir dar su sviestu! — nusistebėjo Didrikas. — Ir turbūt vienas išgeria visą grafiną?

Bet vyriausias jų, Rinaldas, tik gardžiai nusijuokė ir išdidžiai pataisė:

— Visą grafiną!.. Cha—cha! Ne grafiną, bet visą dvidešimt grafinų išgeria karalius.

— Dvidešimt grafinų?

— Mažiausia...

— Ar tu proto netekai? Daugiau kaip du — niekas negali išgerti, — atsiliepė motina.

Senis Toras irgi ištarė porą žodžių.

— Ką jūs čia plepat niekus. Jūs, turbūt, manot, kad karalius geria tik šiaip sau — paprastą degtinėlę. O-o! — Jis nusispiovė. — Karalius geria tik tokią, kurią vadina šampanu, štai ką aš jums pasakysiu pirmiausia. Jis moka 5, 6 arba net ir 7 kronas už butelį, žiūrint, vadinasi, kiek jis kainuoja Anglijoj. O geria jis nuo ryto ligi vakaro. Tiktai šampaną. Ir kiekvieną kartą, išgėręs, stiklą taip smarkiai stato ant stalo, kad jis subyra į šukeles. O princesai pasako: „mesk jį šalin," vadinasi...

— Viešpatie, kam jis dabar tą stiklą sumuša? — klausia žmona.

— Che! Tai klausimas! Tu manai, kad toks žmogus gers antrą kartą iš to paties stiklo? Chi...

Visi tyli.

Toliau, — žmona verda kavą, o vaikai žaidžia prie stalo; šūkauja ir garsiai juokiasi. Tėvas kalba savo žmonai:

— Aš tiesiok nežinau ką... Ach, ko jūs taip rėkiat, vaikai. Susikalbėti negalima... Aš tiesiok nežinau, kur dabar man reikės gauti darbo... — skundėsi jis.

Žmona pripylė kavos.

— Vis kur nors... Dievas duos... Na, eik gerti.

Tėvas išgėrė kavos ir vėl užsirūkė. Jis pavadino žmoną į šalį ir tyliai ėmė kalbėtis su ja. Vaikai klausėsi — stengėsi ką nors nugirsti. Bet kai mažoji Lena susidomėjusi priėjo arčiau, tėvas vėl pastūmė ją prie brolių. Broliai juokėsi ir rėkė.

— Na ką, gavai!

Bet mažoji Lena buvo tokia švelni ir miela, kad jie nedriso toliau tyčiotis ja. Rinaldas tuojau suieškojo ir padovanojo jai gražią, žibančią sagutę ir tuo gerokai ją nudžiugino.

Tėvas priėjo prie spintos, išėmė iš ten nedidelį ryšulėlį. Šiame ryšuly buvo sūnaus Timiano siuntinys iš Amerikos, — juodas, minkštas boa. Timianas, matyt, ir Amerikoj gyvendamas atsiminė, kaip baisiai šalta Norvegijos kalnuos žiemą. Taigi jis atsiuntė šitą šiltą boą.

Kam dabar teks šis gražusis boa? Tėvas ir žmona apsvarstė šį klausimą ir pagaliau nutarė atiduoti jį Rinaldui. Jis vyriausias ir jam dažnai tenka eiti į kaimą, ten, pakalnėj.

— Eik šian, Rinaldai. Štai ką tau atsiuntė Timianas. Sis daiktas, žinai šio to vertas. Na, imk. Bus šilčiau...

Visi stebėjosi ir džiaugėsi. Visą pusvalandį vartė jį. Mažoji Lena irgi glostė jį, švelnų, savo mažytėm, pamėlynavusiom rankytėm. Bet jai negalima jo užsidėti; negalima, ji dar per maža... Bet ji užtat gavo mažytę, spalvotą žvakutę, kurią ji uždegė, užgesino, vėl uždegė. Ji nenorėjo ją visą vienu vakaru sužibinti. Tik vienas Didrikas nieko negavo. Bet tėvas jam pažadėjo nupirkti visai naują šventąją istoriją, kai jis tik kur nors gaus darbo.

Snigo. Sniegas kirto į langą. Buvo laikas gulti. Rytoj vėl bus darbo — reikės nukasti sniegas.

— Na vaikai eikit miegot, — pasakė Toras. — Pasimelskit, persižegnokit.

Ir vaikai vienas po kito ėmė lipti į savo kambarėlį ant aukšto. Rinaldui leido pasiimti šiltąjį boą. Mažoji Lena nešėsi rankoji savo mažytę, rausvą žvakutę.

Vidurnakty, visiems miegant, motina išgirdo — ant aukšto kas sujudėjo. Ji šuktelėjo vaikus, bet niekas neatsiliepė. Po valandėlės ten vėl buvo girdėti atsargūs, lengvi, vos girdimi žingsniai. Tai mažytė Lena patamsia selino į boą, užsidėti jį nors kartą, nors vieną vienintelį kartą, trumpai valandėlei. Puikųjį boą minkštą, švelnų ir tokį šiltą... Ji selino pamaži ir baisiai bijojo, kad kas nors nepabustų ir nesulaikytų jos.

Puikus boa! Tai buvo puikiausias daiktas, koks tik kada nors teko matyti mažosios lūšnelės gyventojams. Rinaldas, eidamas bažnyčion, visumet užsidėdavo jį didžiausiu atsargumu, o sugrįžęs namo, vėl nusiimdavo ir gražiai suvyniodavo popieron.

Puikus boa! Bet nežiūrint to, vasarą ėmė slinkti jo plaukai — jis ėmė plikti. Vasarą jį užpuolė kandys.

Laisv. vertė *Kaz.*

Petras Juodelis

Stasiuko knygos

Priemiestyje knygų niekas neskaito, nei domisi jomis, tačiau priemiestyje knygų yra. Kur nors tamsiame palėpyje ar pašiūrėj, kur paprastai kraunama suižę baldai, dviračių bei siuvamų mašinų liekanos, senas apavas ir kitos priemiesčio gyvenimo atmatos, dažnai galima apeiti ir knygų, kurios karo neramumo metu rūpestingų priemiesčio gyventojų draug su visokeriopa manta buvo čionai pergabentos iš turtingųjų miesto namų.

Stasiukas žino visus tokius palėpius; jis ištisomis dienomis juose rausiasi. Įleistas prisirenka glėbį knygų ir eina pas palėpio šeimininkę derėtis del kainos. Šeimininkė, kuriai knygos nė cento nekainavo ir kuri jau buvo beketinanti jas sunaudoti prakurui, pirkėju labai džiaugiasi ir parduoda jam savo prekę „pigia kaina".

Stasiukas ne sau knygas perka.

Stasiukas — nemokytas vaikas ir knygų neskaito, bet jis žino, kad tarp išdraikytų palėpyje knygų gali atsirasti „Dostojevskis tomuose" ir kad, tuos tomus įrišus, galima gauti po keturis ir net po penkis litus už kiekvieną; jis žino, kad ten gali atsirasti Daukanto Istorija, už kurią ir neįrištą brangiai moka. Stasiukas yra išsidirbęs tam tikrą skonį, geriau tarus, uoslę, ir knygynuose, kur jis neša parduoti jau sutvarkytas ir įrištas knygas, retai tėra prigaunamas.

Stasiuko skonis ypač pasireiškia knygų aptaisuose. Jis ilgai tariasi su knygrišiu del mažiausių smulkmenų: del aptaisų spalvos, del aukso raidžių, raižinių. Stasiuko knygrišis ne dideliausių proto sugebėjimų žmogus, tad Stasiukui paprastai pačiam tenka nustatyti ir spalva, ir raidės, ir kita, tačiau pasitarti tokiu svarbiu reikalu, kaip knygų įrišimas, jam rodosi būtina.

Knygomis Stasiukas šiek tiek uždirba, — jis padeda savo negaluojančiai motinai ir duoda kai kada keletą litų seseriai Apolonijai „kaspinams pirkti".

Stasiuko gyvenimas palšas. Su priemiesčio vaikais jis retai tesusieina, į kiną nevaikšto, į mokyklą taip pat neina. Vienintelis jo džiaugsmas, vienintelė jo aistra yra knygos. Su knygomis surišti visi jo neilgo amžiaus atminimai; visos jo ateities viltys — knygos! Toks Stasiuko gyvenimas.

Bet šiomis dienomis įvyko kai kas, kas Stasiuko mintyse sukėlė tam tikrą perversmą. Tas „kai kas" įvyko šitaip.

Nuo kai kurio laiko Stasiukas pastebėjo, kad jo knygrišis, pas kurį jis visomet nešdavo savo knygas įrišti, brangiai nuo jo ima.

— Toks palaikis, pusprotis, o žiūrėk — nulupti moka, — svarstė Stasiukas. Galop priėjo išvados, kad reikia pasiteirauti, kiek ima už tokį pat knygų įrišimą kiti knygrišiai.

Atsilankymas pas knygrišį meisterį Zaksą parodė, kad senasis jo knygrišis tikrai brangininkas: paprasti kolenkoro apdarai Zakso dirbtuvėj kainavo kuone visu litu pigiau, o aukso raidės buvo išmušamos net dovanai.

Stasiukas ėmė skaičiuoti, kiek pinigų veltui jis sukišo savo senam knygrišiui. Suskaitė apie dvidešimt litų, ir jam pasidarė labai pikta ir ant knygrišio, ir ant savęs. Tą dieną jis daužėsi, lyg nesavas, o naktį negalėjo užmigti.

Rytą, bepusryčiaujant jam bligstelėjo viena mintis.

Jis atsiminė nesenai viename palėpyje matęs krūvą senų rusiškų žurnalų. Kai kurie sąsiuviniai buvo be pradžios ir galo, kiti turėjo pradžią, bet neturėjo galo, dar kiti—atvirkščiai: turėjo tik galą, o neturėjo pirmųjų puslapių, tačiau visų žurnalo sąsiuvinių formatas buvo vienodas. Tais žurnalais Stasiukas nusprendė atkeršyti savo knygrišiui.

— Didumas vienodas — nesupras, o jei įrišti gražiai, tai trisdešimt litų...— sumetė Stasiukas. — Kokius tris tomus galima sudaryti. Vieni viršeliai tiks visam tomui. Tegu pardavinėja, perša paskui kam tik nori: nė pusės lito negaus.

Planas patiko. Stasiukas nebenusėdėjo vietoje. Nebaigęs pusryčiautų, nubėgo žurnalų. Šeimininkė jį priėmė, kaip ir visumet, nuolankiai, bet pamačiusi jo skubą ir nekantravimą, pareikalavo už žurnalus penkis litus — kainą, kurios ji neimdavo net už paveiksluotas knygas.

— Jie nė cento neverti.

— Ką tu?! Juk nepirktum, jei nebūtų verti.

Stasiukas užmokėjo. Dabar liko tik sutvarkyti lapus ir nunešti knygrišiui. Tvarkė greitai: įvairių metų numerius dėjo vieną ant kito, ant viršaus lipino iš kitur nuplėštus žurnalo pavadinimo lapus. Susidarė trys stori tomai. Surišo juos virvelėmis ir nudūlino siauromis priemiesčio gatvėmis rinkos link, kur gyveno knygrišis. Keliu jo širdis plakė džiaugsmu, vaidentuvė degė.

„Cia aptaisomos įvairios knygos“. Durys su skardine iškaba buvo praviros. Viduje girdėjos nenumaldomas kūdikio klyksmas. Stasiukas pabarškino — niekas neatsakė. Dar kartą pabarškino — nieko, tik kūdikis viduje dar smarkiau suklyko. Galop Stasiukas pats įėjo dirbtuvėn. Ten buvo tuščia, bet gretimame kambaryje kažkokia moteriškė — jos Stasiukas dar niekados nebuvo matęs — plakės apie lopšį. Stasiukas sukosėjo.

— A, kas ten? — piktai šūkterėjo moteriškė.

— Ar ponas meisteris namie?

— Nėra. Ateis. — Po kiek laiko dar pikčiau pridūrė: — Sėskit.

Padėjęs savo naštą ant kėdės, Stasiukas ėmė laukti. Jo nekantrumas kas minutė augo. „Reikės taip, kad nesuprastų. Derėtis reikės“. Jis virpėjo.

„Ponas meisteris“ atvyko neilgai trukus. Jis atbėgo sušilęs; rankoje laikė pieno butelį su žinduku. Stasiuko jis nepastebėjo ir galvotrūkčiais puolė į kambarį, kur kabojo lopšys. Pro kūdikio riksmą Stasiukas išgirdo jį pusbalsiu kartojant: „Dabar nurims, dabar nurims“.

— Kur taip ilgai lakstei? — ten laukia, — pertaukė jį šiurkštus moteriškės balsas.

— Manęs?! Kur? — išsigando ir drauge nustebo „ponas meisteris“, tartum, rodos, visai būtų užmiršęs turįs santykių su žmonėmis.

— Dirbtuvėj!

Knygrišis išėjo pas Stasiuką skubiais žingsniais. Jis buvo nusiteikęs nepaprastai. Stasiukui metėsi akysna neskusta barzda ir persisukusi apikaklė.

— Jūs vėl knygelių atnešėt?

— Taip, štai šitos. Žurnalų komplektas — paaiškino Stasiukas. — Visiems trims odos nugaros — brangūs žurnalai.

— Живо... описное обозрени...е — taip? Chi-chi.

— Taip. Pavadinimą išmušite rusiškomis raidėmis, tik kad gražiai... — Stasiukas rankos žestu parodė, kaip gražiai turi būti išmuštos raidės; paskui staiga paklausė: — O kiek? Kiek paimsit?

— Na ką gi...— pasvarstė „ponas meisteris“ — dvidešimt penkis litukus paklosit.

— Brangoka. Aš jums visados darbo atnešu. Jau numuš kite ar ką? — žybtelėjo akimis Stasiukas.

— Ech, dvidešimt trys litai!

— Gerai, tik man reikia greitai. Žurnalai jau užpirkti; trečiadienį prašė atnešti.

— Tai mat, tokis reikalas... — „ponas meisteris“ pakasė pakaušį, — kad aš dabar lyg ir nevisai turėčiau laiko. Gal penktadienį? Juk gali palaukti.

— Laukti tai jie nelauks...

„Ponas meisteris“ nerimo; jam, matyt, buvo skubu, ir todel derybos neužsitęsė. Stasiukas pasakė ateisiąs tračiadienio rytą ir atsisveikino.

Gatvėj jis laisvai atsikvėpė. Šposas buvo iškirstas.

— Tik dvidešimt tris litus, o aš maniau tikrai trisdešimt..

* * *

Ketvirta diena, kaip Stasiukas nunešė knygrišiui žurnalusi Rytoj trečiadienis, ir, einant susitarimu, įrišti žurnalai turėtų būte paimti. Stasiukas vis stengiasi apie tai užmiršti. Tarsi pats sav

erzindamas, jis svarsto, ką darys rytoj; rytojaus veikimo programoj apie žurnalų išpirkimą nė nemini. Trečiadienio rytą Stasiukas viešėsiąs pas tetą Vandą, o knygrišis tegu sau žinosi...

Mama jo paklausia, kodel jis nevalgąs: ar serga?

— Aš sergu?! — sušunka Stasiukas. Jis nori prigauti ir mamą, ir save.

Droždamas šluotai kotą Stasiukas susimąsto:

— Juk *jis* pats bus kaltas, jei įriš... *Jo* kvailumas bus kaltas. Juk, žinau, nepažiūrės, kas ten yra; tiesiog įriš ir tiek. Et, durną ir bažnyčioj muša.

Pas kaimynus verkia lopšyje vaikas — Stasiukui vėl sukyla mintys.

— Ta moteriškė tai *jo* žmona. Taip. Ji atvažiavo iš sodžiaus: *jis* man andai pasakojo, kad jo žmona sodžiuj. Ir vaikelį atsivežė...

Stasiukas nebepajėgia grumtis su įkaitusia vaizduote. Jam vis vaidenasi neskusta „pono meisterio" barzda, įrišti žurnalai su auksuotu parašu — „Живописное обозрение..." Teta Vanda, nesugriaunamas jo argumentas, darosi nebeįtikinamas. Jam pikta.

— Tame priemiestyje tai tik tvoros ir tvoros, lyg, rodos, negali statyti namų palei gatvę, — širsta Stasiukas, nešdamas į miestą motinos išskalbtus skalbinius.

...Vakare Stasiukas suskaitė savo pinigus: viso labo buvo dvidešimt aštuoni litai. Juos jis jau pusantro mėnesio krovė naujam švarkui pasisiūdinti. Atsigulęs į lovą, Stasiukas visas tvirtai tvirtai apsigaubė paklode ir pravirko. Jis jau nebeširdo, jo sieloje buvo giedra. Slenkstis buvo peržengtas: rytoj jis nueis pas knygrišį ir užmokės jam sutartuosius dvidešimt tris litus.

Petras Vileišis — Neris

1850 — 1926

Jau ne pirmą nepriklausoma Lietuva laidoja savo netolimos, bet sunkios praeities darbininką; ne pirmą kartą visa tauta gedulingai lydi į kapus didelių nuopelnų vyrus, kurių vardus nuveikti darbai aukso raidėmis įrašys mūsų tautos istorijoje.

Š. m. rugp. m. 12 d. vėl liūdnai sugaudė gedulos varpas. Palangoj mirė didis Lietuvos žadintojas Petras Vileišis. Greitai ši liūdna žinia pasklido po Lietuvą, ir gedulinga nuotaika padengė veidus.

A. a. Petras Vileišis gimė 1850 m. gruodžio m. Medinių kaime, Pasvalio parapijoje. 1861 m. įstojo į Panevėžio gimnaziją, bet jau 1864 m. mes jį randame Šiaulių gimnazijoje, kurią ir baigė 1870 m. su aukso medaliu. Įstoja į Petrapilio universiteto fizikos — matematikos fakultetą, kurį 1874 m. baigia gavęs matematikos mokslų kandidato laipsnį. Be to, dar pasižymėdamas baigia Petrapilio kelių institutą ir pradeda užsiimti inžinieriaus praktika. Nedaug tuo laiku buvo mokytų vyrų, ir Petras Vileišis vienas pirmųjų prasiskina sau kelią ir lieka tikras lietuvis inteligentas, kurio rusų engimo varginama Lietuva ir laukė. Jam teko pergyventi tris Lietuvos gyvenimo laikotarpius. Jis sielojosi del Lietuvos netekusios spaudos, džiaugėsi ir visomis jėgomis dirbo jai spaudą atgavus ir pagaliau sulaukė nepriklausomos Lietuvos, kurios laisve džiaugdamasis užmerkė savo akis. Taip, Lietuva palaidojo nepaprastą vyrą, gyviausį tautos darbininką, kuris drauge su Basanavičiumi išvaręs tėvynės dirvonuose giliausią vagą. Petras Vileišis buvo Lietuvos galiūnas, jos gerovei kelti atidavęs savo jėgas ir turtą. Didelę savo amžiaus dalį pragyvenęs Rusijoj, nenutauto, kaip daugelis mūsų anų laikų lietuvių inteligentų, bet priešingai, pats būdamas lietuvis, del Lietuvos reikalų nesigailėjo save aukoti. Dar studentas jau aktingai dalyvavo tautos darbe. Jis pirmas išleido 1875 m. savo ranka rašytą spausdintomis lotynų raidėmis laikraštuką „Kalvis Melagis“, kurio ligi mūsų laikų nė vienas egzempliorius neišliko. Labai jis sielojosi del spaudos, kurią uždraudus, silpnėjo tautos gyvenimo pulsas. Dar besimokąs jaunikaitis varsto aukštų Petrapilio įstaigų duris ir atkakliai rusų viešpačiams lįsdamas į akis gauna, dar spaudos neatgavus, leidimą spausdinti savo pirmuosius raštus. Bet apgaunama Petrapilio cenzūra greitai susigriebia, ir Vileišiui teko su savo raštais keltis į Prūsus.

Jei jaunas galėjo daug padaryti, tai ką jau kalbėti apie Vileišį baigusį mokslus, sumanų inžinierių, kurio geras vardas daug pagelbėjo kovoti ir laimėti, — jo pastangomis ir lėšomis buvo iškovota spauda. Nereikia pamiršti, kad pats sau duonos kąsnį užsidirbdamas studentas paskutinius savo skatikus aukojo

A. a. Petras Vileišis-Neris.

knygoms leisti. Jis jau tada suprato, kad Lietuvai reikia šviesos. Tos šviesos jis ir davė.

Išaušo Lietuvai šviesesnė diena. Jos kankintojai pagaliau gražino spaudą. Vileišis pilnas pasiryžimo įžengia į laisvos spaudos laikotarpį, prasišviečia jo akys. Jis įsteigia Vilniuje pirmą lietuvių dienraštį „Vilniaus Žinias“. Galingai nuaidėjo jų aidas po Lietuvą ir budino vargstančius brolius. Vileišis Vilniuje įsteigia savo spaustuvę, pasistato namus, įkuria fabriką ir visiškai pasišvenčia darbui. Tėvų sostinė Vilnius tik jo dėka tapo atgimstančios Lietuvos centras. Čia jam apsigyvenus pradeda spiestis lietuvių inteligentija. Jis visiems moka duoti darbo, visus gyvai ragina dirbti ir dirbti. Garsus savo vardu ir turtais garbingai atstovavo lietuvių šviesuomenę. Bet to, jis daug prisidėjo lietuvių teisėms šv. Mikolojaus bažnyčioje Vilniuje iškovoti. Tai buvo kovos ženklas Vilniaus krašte. Tuojau daugelyj vietų lietuviai subruzdo ieškoti savo teisių.

Petras Vileišis daug Lietuvai davė. Jo išleistos knygos sudaro stačiai knygyną, iš kurio savo laiku sėmė sau žinių šviesos ištroškusi liaudis. Jo raštai buvo daugiausia praktiško pobūdžio, bet liaudžiai jie ypatingai tiko.

Pagaliau P. Vileišio svajos išsipildė. Iškilo nepriklausoma Lietuva. Jai dirbti jis jau mažai tepajėgė. Bet vis delto dirbo ir daug dirbo: buvo kurį laiką Susisiekimo Ministeris, S. M. Inžinierių Tarybos Pirmininkas, ir kas svarbu paminėti, nors senas ir neturtingas rašė ir savo lėšomis išleido prancūzų kalba brošiūrą, kad tik jo Lietuvos vardas toliau praskambėtų. Taip, jis sulaukė laisvos Lietuvos, bet jo mylimiausią kraštą, Vilniją, dar vergia lenkų erelis. Vilniaus krašto kančias jis gyvai atjautė, jas giliai į širdį dėjosi. Per „Kalvio Melagio“ 50 metų sukaktuves jis šį savo širdies skausmą taip išliejo: „Kada Lietuvai buvo uždrausta jos kalba ir raštas, laikiau tai didžiausia nešlove ir man buvo gėda gyventi su tuo jausmu. Dariau visa by tik išsivaduoti iš tos nešlovės ir atgavau Lietuvai spaudą. Dabar Lietuva laisva, bet mes neturim Vilniaus... Ir aš jaučiau vėl tą nešlovę iš kurios reikia išsivaduoti, su kuria negalim gyventi... Bet aš jau senas“... (L. Ž. Nr. 187) Čia garbingas senelis nesusilaikė ir pravirko; gailios ašaros suvilgė jo blakstienas. Skaudu, tikrai skaudu! Jis troško būti palaidotas Vilniuje, kur Rasų kapuose buvo pasistatęs sau koplytėlę. Dabar jo dulkėms tenka Kauno Bazilikos rūsyje laukti, kol Vilnius bus atvaduotas.

Petras Vileišis buvo tikrai nemaža asmenybė. Jis buvo tikras Lietuvos sūnus, kurį išūgdė Lietuvos žemė, persisunkusi lietuvių krauju ir ašaromis. Jos sultys giliai įsisiurbė į jo kraują, ir jų paslaptingo veikimo niekas nagalėjo užstelbti. Jis visą laiką buvo savo vargstančių tautiečių tikras vadas ir brolis. Petras Vileišis nors daug laiko pragyveno priešinga dvasia persisunkusioje atmosferoje, tačiau ligi mirties buvo ištikimas Bažnyčios sūnus, geras katalikas.

Taip, Lietuva; pagerbė. L. U. per „Aušros“ sukaktuves jam davė garbės daktaro vardą, o šiemet pirmojo Lietuvos Universiteto inžinieriaus daktaro laipsnį. Jam mirus didelės minios lydėjo jo karstą į laikino pasilsio vietą. Reikia tikėtis, kad dėkinga Lietuva jį mokės ir toliau gerbti, ir jo šviesus atminimas amžiams pasiliks lietuvių širdyse.

A. J.

Gabrielius Landsbergis—Žemkalnis

1852. I. 21 — 1916. VIII. 28.

Š. m. rugpiūčio mėnesyj sukako 10 metų nuo Landsbergio-Žemkalnio mirties. Mūsų rašytojų tarpe jam dera žymi vieta, ir jo vardas visumet bus minimas ypač teatro istorijoje.

Žemkalnis gimė Kompanščiznos dvare bajorų šeimoje, Linkuvos apylinkėj. Mokėsi Šiaulių ir Mintaujos gimnazijose, bet jam gimnazijos neteko baigti. Rygoj pasimokęs telegrafijos gauna Maskvoje telegrafo valdininko vietą. Vėliau įstoja laisvuoju klausytoju į Maskvos universitetą ir išlaikęs teisių egzaminus Lietuvoje užsiima privačia advokatūra. Po kiek laiko Landsbergis bajorų intrigų verčiamas turėjo vėl grįžti į Maskvą, kur buvo įtartas dirbąs nelegalį lietuvišką darbą ir pateko į Liepojaus kalėjimą, o vėliau buvo ištremtas porai metų į Smolenską. Spaudą atgavus jis lieka „Vilniaus Žinių“ administratorius ir bendradarbis. Toliau jis gyvena Šiauliuose, Kaune ir pagaliau grįžta vėl į Vilnių, kur po metų miršta. Palaidotas Rasų kapinyne, kur greta Povilo Višinskio, M. K. Čiurlionio ilsisi laukdamas naujo kapo, kuris pridengtų P. Vileišio karštai dėl tėvynės plakusią širdį.

G. Landsbergis buvo vienas pirmųjų Lietuvos dramaturgų mums davęs keletą savo kūrinių, kurių žymiausias „Blinda“ buvo net išverstas į latvių kalbą ir nesenai jų teatre vaidintas. Šitas jo veikalas pirmą kartą buvo suvaidintas Vilniuje 1907 m. ir Palangoje 1909. Jį taip pat statė ir mūsų Valstybės Teatras. Antras įžymus jo veikalas melodrama „Birutė“. Jis norėjo duoti lietuviams savo operą ir tuo tikslu parašė šią melodramą. Jo istorinė studija „Lenkai ir Lietuviai“ sukėlė nemažai polemikos lenkuose.

Žemkalnis buvo drauge rašytojas, režisierius ir artistas. 1905 m. Vilniuje įsisteigė pirma teatro draugija „Vilniaus Kanklės“, kurios jis buvo pirmininkas. Jo ir kitų lietuvių mėgėjų pastangomis buvo statomi Vilniuje, Šiauliuose ir kt. lietuviški veikalai. Jis atsidėjęs dirbo teatrui, ir šiandien dera jį skaityti lietuvių teatro tėvu.

Kilimu bajoras, bet savo gyvenimu buvo labai artimas prasčiokams. Del to jam teko nukęsti. Jis savo darbu nemažai padėjo mūsų tautai kilti, ir jo vardas su pagarba kiekvieno lietuvio šiandieną minimas.

A. J.

J. Vaišnora

Ateitininkas sekcijoje

Pasibaigė atostogos. Kuopų vadai pradėjo tvarkyti veikimą, pradėjo statyti darbo planus. Žodžiu, pirmos darbo dienos kiekvieną aktingesnį kuopos narį verčia susirūpinti ateitininkų gyvenimo pažanga. Šių metų metinė ateitininkų konferencija parodė, kad ateitininkijos eilės didėja, reikia tik, kad jos būtų galingos, gyvenimo blogumų neperlaužiamos. Nepaprastai kilnus ateitininko tikslas reikalauja jį būti ne paprastu, kasdienišku, pilku žmogeliu, bet kilniu, pasiryžusiu pasiaukoti, galingos dvasios, neperlaužiamos valios darbininku. Ateitininkas turi būti gilios asmenybės ir tvirtas pasaulėžiūroje.

Aš šiuo savo straipsneliu norėčiau atkreipti mūsų jaunų darbininkų dėmesį į vieną mūsų veikimo sritį, kurioje dauguma mūsų kuopų beveik nereiškė veiklumo. Tai mūsų sekcijos, kuriose galima sekmingai gilinti pasaulėžiūrą, plėsti dvasios horizontus ir susipažinti su rūpimais mokslų klausimais.

Kai ateitininkų eilėse stovėjo vos būrelis žmonių, tada reikėjo griebtis visokio darbo, reikėjo dirbti ir vienoj ir kitoj srityj. Dabar, kai jau narių turime nemažą būrį, darbas galima pasiskirstyti. Vieni gali dirbti visuomeninį darbą, kiti tautos blaivinimo, treti gali padirbėti meno, filosofijos ar kitų mokslų šakose. Bet, kad darbas duotų laukiamų vaisių, kol laikas, reikia ruoštis. Tam pasiruošimui yra steigiamos, ir jau daugumoj kuopų veikia, įvairios sekcijos: eucharistininkų, sporto, abstinentų, filosofijos, meno, visuomenininkų ir kitos. Bet pažiūrėjus arčiau į sekcijų veikimą pasirodo, kad jos savo tikslo nepasiekia. Kuopose, kur yra keli šimtai narių, sekcijose rasime vos trečdalį. Kas kaltas?

Kad reikia dirbti sekcijose, rodos, visiems aišku. Bet darbas bus sėkmingas tik tada, kada pasiruošime dirbti tik vienoj ar kitoj srityje. Darbo ir pasiruošimo kuopelėje neužtenka. Reikia pasirinkti vieną ar kitą sekciją. Eucharistininkų ir sporto sekcijose turėtų būti visi kuopos nariai. Iš tiesų, jei kuopoje yra eucharistininkų sekcija ir joje yra ne visi kuopos nariai, tai atrodo, kad vieni kitiems yra priešingi. Ateitininkas privalo nuolat jungtis Eucharistijoje su Tuo, Kurio idealus mano gyvendinti. Be mūsų pačių darbo, reikia dar ir išviršinės pagalbos. O tą pagalbą gali teikti tik Aukščiausias Kūrėjas.

„Mens sana in corpore sano". Išlavinto proto žmogus, turi būti išlavintas ir fiziškai. Čia ateina į pagalbą sportas. Ir sportininkais turėtų būti visi kuopos nariai. Kitas sekcijas turėtų pasirinkti sulig gabumais ir sugebėjimais dirbti toje ar kitoje srityje.

Bet, kad taip nėra kalti gal ir patys nariai, kad nesistengia dirbti sekcijose, bet gal daugiau kaltas pats sekcijų sutvarkymas. Kuopų valdybos turėtų į tai kreipti dauglau dėmesio ir sekcijų

veikimą pakreipti į tinkamas vėžes. Labai dažnai sekcijų valdybos nežino, kiek yra jų sekcijoje narių. Tiesa, popieroj tuos narius gal ir turi, bet ar jie visumet lankosi į susirinkimus, ar jie dirba sekcijos darbą, tai labai reikia abejoti. Sekcijos valdyba turi aiškiai žinoti, kiek yra sekcijoje narių, turi mokėti paskirstyti darbą taip, kad į jį būtų įtraukti visi nariai. Sekcijos veikia dar daugiausia mišrai, bet dirba beveik vieni berniukai. Ir kodel? Todel, kad mergaitėms sunkiau pasireikšti savo darbu. Jos yra lėtesnės, ir todel yra nustumiamos į šalį. Čia taip pat svarbu tiksliai padalinti darbą, kad jis ir vieniems ir kitiems būtų prieinamas. Pavyzdžiui, mergaitės galėtų savo rašiniais, jei butų joms sunkiau rašyti referatai, paįvairinti sekcijos veikimą. Dažnai nusiskundžiama, kad sekcijų susirinkimai yra nuobodūs. Čia kaltas taip pat ne kas kitas, kaip valdybos, kurios į susirinkimų programas neįtraukia linksmesnių dalykėlių, kurie įvairintų programą. Kai kas mano, kad sekcijos susirinkime galima skaityti tiktai referatas, na, jei norite dar rašinėlis, bet ne eilėraščiai, knygų turiniai, dainelės, žaislai. Sekcijos susirinkimas nieku neturi skirtis nuo kuopelių susirinkimų. Jis turi būti dar įvairesnis, nes esant didesniam, kaip kuopelėje, narių skaičiui, dirbti galima daugiau. Sekcija turi duoti nariams kuo daugiausia naudos. Vienų referatų neužtenka. Nariai privalo gerokai pasiskaityti. Vienam gal nėra taip patogu užsidaryti kambaryje ir studijuoti, kokio nors gilesnio turinio veikalą, bet čia gali ateiti į pagalbą sekcijà ir jos susirinkimai. Sekcijos valdyba turėtų numatyti vieną ar kitą veikalą, kurį nariai turi perskaityti. Šis darbas galima paskirstyti tarp visų sekcijos narių. Vienas perskaitys dalį knygos ir atėjęs į susirinkimą atpasakos turinį, paaiškins, visi padiskutuos ir bus visiems nauda; kitą kartą padarys taip pat kitas ir atpasakos tąsą pirmo pasakyto dalyko. Toks darbas yra dvejopai naudingas, nes duoda naudos skaitančiam ir klausančiam.

Jeigu taip tvarkysime sekcijas, jose dirbti bus tikrai įdomu. Be to, kuopų valdybos turi raginti narius dėtis į sekcijas, prižiūrėti kuo labiausiai jų veikimą. Jeigu to atsieksime, drąsiai galėsime žiūrėti į ateitį, nes nariai būdami susipažinę su viena ar kita pasaulėžiūros sritimi, eis į gyvenimą drąsūs ir pilni pasiryžimo.

Tad į darbą!

A. Kč.

Ateitininkas kuopelėje

Moksleiviai į kuopeles jungiasi įsigyti daugiau žinių iš tokių sričių, kurios nėra teikiamos mokyklose, pagilinti savo pasaulėžiūrą ir įprasti savarankiškai dirbti. Kiekvienas darbas atneša naudos daugiau, jeigu jis bus dirbamas sistematingai (nuosekliai), tvarkingai su atsidėjimu ir pamėgimu. Šie reikalavimai turi būti griežtai pildomi, norint pasiekti gerų vaisių. Todel iš čia eina aiški išvada, kad kuopelės turi nusistatyti vieną planą visiems metams, arba kitaip tarus, turi pasiimti vieną kurią nors sritį ir ją gilinti, apsipažinti nuodugniai su tos srities svarbesniais daviniais bei jų pritaikymu gyvenimui. Kai vienas klausimas bus tinkamai išnagrinėtas, galima imtis kito. Tokiu būdu kuopelė per kelerius metus sugebėtų sistematingai išeiti tam tikrą kursą.

Kaip tai reikėtų padaryti? Norint imtis kokį dalyką kuopelėj nagrinėti, reikia numatyti aiškus darbo planas ir tinkama bei prieinama literatūra. Paskui pasiskirstyti referatus ir juos parašyti neilgus, be didelių gudragalvlavimų. Pabaigus referatą reikia trumpai pakartoti paliestus klausimus ir jų išsprendimą. Būtų dar gera, kad prieš skaitydamas savo referatą, duotų kam nors iš savo kuopelės narių jį pasiskaityti ir pastarasis tą referatą susirinkime, po perskaitymo panagrinėtų, pakritikuotų ar trūkumus papildytų. Tik tasai kritikas, koreferentu vadinamas, privalo referate ieškoti ne vien, kaip prie referento prikibti, bet padarytas klaidas savo pastabose švelniai nurodyti. Kai bus baigtas visas liečiamas referatuose klausimas, jį turėtų kas nors trumpai suglausti ir referuoti, kad tokiu būdu susisumuotų visų metų ar pusės metų darbas ir iš jo gautume pilną vaizdą. Taip elgiantis su referatais per kelerius metus mes padarytume didelę pažangą ir savo lavinimąsi tikrai papildytume.

Kuri sritis pirmon galvon reiktų imtis? Aišku, pirmiausia reikia imti tai, kas yra svarbiausia. Mūsų laikais ir bendrai žmogui ruošiantis gyveniman aktualiausias dalykas yra pasaulėžiūros išsidirbimas. Į šią sritį mes turime kreipti savo mintį. Apie specialius dalykus kol kas galvoti dar anksti, ypač, kad ateitininkija savo principus pažįsta ne visai giliai, dažnai net šioj srity pasitenkinama tuo, ko mamytė išmokino. O ką jau kalbėti apie tai, kiek mūsų religinės praktikos yra apleidžiamos. Religinės praktikos paliekamos eucharistininkams, tarsi kokiems specialistams, o tuo tarpu, kai kiekvienas turėtų būti giliai praktikuojantis, nes be to katalikybė yra mirusi, katalikas nėra kataliku. Jeigu mes įsigilintume ir gerai pažintume savo principus, pastaroji ištarmė ateitininkams būtų nebepritaikoma.

Antra plati pasaulėžiūros sritis yra visuomeniniai mokslai. Į juos turime atkreipti savo dėmesį, nes šiais laikais nieks negali

vadintis inteligentu, kuris nesusipažinęs su visuomeniniais mokslais. Mes turime pažinti pasaulėžiūras kitų moksleivių organizacijų, turime pažinti socializmą, kurį kai kas šiandien kelia į padanges ir laiko savo gyvenimo tikslu.

Išstudijuokime tad savo principus atžvilgiu į religiją, jos praktiką, atžvilgiu į tautybę, visuomeninį gyvenimą, intelektualinį (protinį) ūgdymą, pažinkime ateitininkų organizaciją, jos siekius ir reikšmę Lietuvos gyvenime. Štai kokia plati kuopelių veikimui dirva! Literatūros pasaulėžiūros klausimais galima rasti daug, ypač „Tiesos Kely", kur dabar liečiami patys svarbiausi gyvenimo klausimai.

Be referatų, kuopelėse dar galėtų didelio pasisekimo turėti įvairūs klausimai, jeigu juos, koki tik kyla, tinkamai susirinkimuose iškeltų. Klausimus gerai būtų kelti kiekviename susirinkikime. Jei tame pačiame sus-me į pakeltą klausimą negalima tinkamai atsakyti, reikia jį atidėti kitam sus-mui ir pavesti kuriam nariui pasiruošti į jį atsakyti. Jei klausimas būtų platesnis, galėtų ruoštis į jį atsakyti du ar trys asmens. Vienas jų referuotų, o kiti galėtų koreferuoti. Iš to išeitų disputos. Disputos, jei jos tvarkingai, nuosekliai vedamos, būva labai įdomios ir daug atneša naudos. Tik čia reikia vengti įsikarščiuoti ir perilgai užtęsti disputos. Bendrai, kuopelių susirinkimai turėtų tęstis ne daugiau, kaip pusantros, o daugiausia dvi valandi.

Dar susirinkimus galima būtų kartas nuo karto vesti darbo ratelių tvarka. Daroma taip: imamas koks nors svarbesnts straipsnis iš mūsų ar kito žurnalo ir susirinkime skaitomas. Gera yra, kad skaitomą straipsnį gali sekti visi nariai (jiems padalinti po vieną ekzempliorių žurnalo, kur yra skaitomasis straipsnis). Del kiekvienos neaiškios minties kiekvienas skaitytoją pertraukia ir sako, kas jam neaišku. Skaitytojas arba tas, kuris ratelį veda, turi paaiškinti. Jei klausantieji nekelia klausimų, tada skaitantis gali sustoti skaitęs ir ką nors iš to straipsnio užklausti bet kurį klausytoją. Klausiamasis turi klausimą paaiškinti. Tokiu būdu išsiaiškins visas straipsnis ir nuolat bus kontroliuojamas dalyvių dėmesys. Žinoma, skaitytojas arba ratelio vedėjas turi išanksto gerai pasiruošti, skaitomą straipsnį persvarstyti. Tokio darbo ratelio vedėju reikėtų kviesti vyresnysis arba daugiau kiek prasilavinęs, o kai nariai įpras, galima vedėju skirti kiekvieną narį paeiliui. Tik darbo ratelių dažnai praktikuoti nepatartina, nes neturint gerų patyrusių vedėjų, jų darbas gali būti nevaisingas. (Būtų gera, kad atskų kursų metu būtų dalyviai supažindinti su darbo rateliais).

Šiomis pastabomis del kuopelių veikimo pasitenkinsiu. Teko man girdėti, kad C. Valdyba turi kuopelėms išdirbusi veikimo planą. Būtų gerai, kad paskelbtų, tada kuopelės galėtų savo veikimą tobulint, o tobulinti reikia pradėti tuojau.

A. Žmuidzinavičius Salutės

Ernest Hello

Kelionė *)

I.

Dažnai gyvenimas lyginamas su kelione; palyginimas nors senas, bet vis dar teisingas.

Troškimo iliuzija kelionėje jaučiama labiau kaip kitur. Keliaudamas žmogus, jei tik trokšta ir ties savo troškimu apsistoja, būva tuojau iliuzijos pagautas.

Būdamas Paryžiuje nenori, jei būtų galima sutrumpinti kelią, visai nekeliavęs pasiekti savo kelionės tikslą. Trokšti tada, kaip Fontaine'o karvelis, matyti...

Ką matyti?

Aš nieko nežinau ir jūs taip pat.

Jei būtų šioje žemėje daiktas, kurio tik del jo būtų verta ieškoti, jis padarytų žmogaus kelionei galą. Bet aš tokio daikto nežinau ir jūs taip pat.

Paryžiuje besirengiąs keliauti žmogus džiaugiasi savo kelionės mintimi ir nenorėtų būti jau atvykęs į tikslą. Keliaudamas jis tikisi m a t y t i.

Važiuodamas geležinkeliu, žmogus paprastai gailisi senovės vežimo, arklių, vežėjo balso, etc. etc. etc.

Jeigu viduryj kelio reikia skirtis su traukiniu ir baigti likusį kelią senam vežime, galvoji tada apie traukinio patogumus. Rodosi, kad labai pamažu rieda senas vežimas ir paprastai lauki a r k l i ų p a m a i n o s. Aš tūkstantį kartų mačiau ir pats pergyvenau šį nekaltą norą išvysti artimą kelionės miesčiuką, lyg po permainos būtų manęs laukusi laimė.

Po permainos vėl nesijauti laimingas ir pradedi laukti kelionės galo; atvykęs į tikslą ir išlipęs iš vežimo vėl pradedi liūdėti.

Delto, kad laukimas, koks jis tik būtų, visumet apvilia.

Jis apvilia, bet ar gali tenkinti. Jei jis tenkina vienu atžvilgiu, būtent, išviršiniu matomo reginio gražumu, tai apvilia dar svarbesniu — nerandam ieškotos pilnumos.

Reino krantai, Šveicarijos kalnai gali būti gražesni, kaip įsivaizduojate. Bet jie negali padaryti laukiamo įspūdžio, jei laukiate pilnumos ir patenkinimo.

Žmogus šiais jausmais gyvena ir juos visuomet ignoruoja.

Jokia kelionė jam neparodo daiktų realybės. Žiūrėdamas gamtos grožybių prisimena paliktus namus ir jam pasidaro gaila

*) Iš rinkinio „L'Homme", Paris, 1923.

darbo kambario, iš kurio nuovargio valandose troško išvykti, gailisi namų, į kuriuos trokšta sugrįžti.

Ir kai sugrįž, jei bus matęs tik regimus daiktus, netikrinu, kad jis vėl neliūdės.

Jis kitaip liūdės, kaip liūdėjo atvykęs į svetimą kraštą. Jis nesiverš keliauti, bet grįžti.

Aš nemanau tvirtinti, kad jis vėl nepanorės keliauti kitų daiktų pažiūrėti, o iškeliavęs netrokš namo sugrįžti.

II.

Be abejo jis klysta, nes visumet ieško ir nieko neranda Bet šios klaidos gilumoje, kaip ir visose klaidose, galima įžiūrėt didelę tiesą. Ši tiesa yra dvigubas reikalas išplaukiąs iš bendros taisyklės, reikalas patenkinti besikeičiančius norus, reikalas išsiblaškyti ir susikoncentruoti; reikalas potvinio ir atoslūgio.

Tai žmogaus kraujo ir širdies reikalas; reikalas dienos ir nakties; reikalas harmoningumo, kuris nori savo kalboje tylos; reikalas okeano, kuris savo rusčiomis bangomis palaiko pasaulio gyvenimą, gyvenimą šios žemės, kurią plauja, laisto, glosto, griauja, ardo.

Potvinio ir atoslūgio reikalas mus išviliojo iš namų pamatyti jūros potvinį ir atoslūgį, — mūsojo atvaizdą.

III.

Kodel, tat, žmogų, kuris eina ir grįžta, klauso savo judėsiais tikro reikalo, kodel jį apvilia? Kodel jis neranda patenkinimo?.. Todel, kad neieško jo neregimam pasauly, bet tikisi rasti regimam.

Jis neieško jo nematomam ir gyvam įstatyme, kurio pasaulis yra simbolis, bet ieško pačioj kūryboj, kuri simbolizuoja įstatymą, bet jo nesudaro.

Kurio jis ieško, Yra Tas, kuris Yra.

Jis yra vienintelis mūsų tikras troškimas, ir neramumas, kuris mus vedžioja visais keliais, yra tik del jo nebuvimo pergyvenamas skausmas ir jausmas.

Tačiau ir įkopus į Montblano viršūnę ir naujiems horizontams prieš keleivio akis atsivėrus, jo nepamatysi. Amžinas sniegas, kuris dengia aukščiausią Himalajų viršūnę, neprieinamas sniegas, kuris nesileidžia nei ranka paliesti, nei akim pamatyti, šitas sniegas nėra jo veido matęs.

Jei jis būtų jį matęs, tai iš jo būtų likęs ugnies upelis.

IV.

Jei kelionė yra nusivylimas ir rodosi apimanti viso gyvenimo nusivylimus, kada iš jos reikalaujam, ko ji pati neturi—galo ir laimės, — tai ją galima lyginti su laukimu, jei mes iš jo tikimės, ką jis turi, t. y. simbolių ir b ū d ų vietoj t i k s l o.

Kelionė turi brangios ypatybės teikti mūsų akims gausios ir įvairios medžiagos. Ji parodo gyvenimą visai kitos dienos šviesoje, tvirtai suardo papročius ir kai kuriuo atžvilgiu atnaujina kraują, padidina žmogaus reikmenis.

Mes esam taip neturtingi, kad verčiami visur elgetauti. Mes elgetaudami ieškome duonos kūnui ir maisto protui.

Būdami kurioj nors svetimoj šalyje kasdieną naudojamės jos produktais, pagalba, sekame jos papročius, idejas, klausome jos kalbos; bet po kiek laiko šio krašto oras ir duona mums išsisemia, ir mes jaučiame reikalo eiti kitur elgetauti. Kai mes perkeliaujame kitą kraštą, jis mums vėl atrodo tuščias. Šiuo atžvilgiu mes esame dideli, nes niekas neįstengia mūsų patenkinti, bet ir nelaimingi, nes mums reikia nuolatos ieškoti daiktų, kurie mus nepatenkina ir ieškoti provizijų, kurios vos paruoštos, tuojau suvartojamos.

Dažnai sako, kad kelionėj mokaisi, bet šitoj prasmėj vartodami tą žodį padarome didelę kvailybę. Nes, bendrai, mokymasis suprantamas kaipo sunkus, neproduktingas ir betvarkis netvarkingų ir gausingų faktų pažinimas.

Taip suprantant, žinios gaunamos kelionėje tarnauja palaikyti neprotingųjų kalbai, kurie visumet maitinasi faktų pasakojimu. Šios žinios duoda nelaimingam jų savininkui liūdnos galios parblokšti savo skaitytoją po našta nuotykių, kurių jis buvo herojus. Šios žinios, jei būva kiek gausingos, yra pavojingos, ir aš jus kviečiu, kada bus progos, nuo jų saugotis. Šios žinios yra tuščios, nes savimeilė visur randa sau vietos, net paprastam vežimo nuotykyj. Yra žmonių, kurie didžiuojasi juos ištikusia nelaime. Yra ir tokių, kurie didžiuojasi nelaime, kuri jų neištiko. Yra dar tokių, kurie didžiuojasi matę gražių reginių, kurie įsitikina, kad pasaulio kūryba yra jų darbas ir kad jos grožio garbė jiems teisėtai priklauso.

Šios žinios yra ne tik tuščios, bet ir žiaurios. Jos nori turėti klausytojų, t. y. aukų. Jos ieško vėl gražinti žmonių aukas, ir dažnai baisu turėti reikalų su žmogumi, kuris y r a d a u g k e l i a v ę s.

Bet jei iš kelionės neprotingi gauna žinių, kurios dar labiau padidina jų neprotingumą, tai kitiems ji gali duoti žinių, kurios juos veiktų iš priešingos pusės. Nes kiekvienas žmogus čiulpia iš faktų ir daiktų sultis, kurios yra produktas ne daiktų ir faktų, bet jo paties prigimties. Tad visos prigimtys yra įvairiai veikiamos išorinių įtakų. Kas ardo vieną, turtina kitą. Visa kas ištinka

kvailą, didina jo kvailumą. Visa kas ištinka tuščią žmogų, didina jo tuštumą.

Kelionė savo gausingais ir lanksčiais elementais, iš kurių ji susidaro, ypatingai gūviai prisitaiko įspūdžiams, kurluos žmogus yra linkęs gaudyti. Lai šimtas tūkstančių žmonių padarys tą pačią kelionę, bet nė vienas jų nebus taip keliavęs, kaip jo kaimynas; nė vienas jų nebus matęs, daręs, jautęs, supratęs, ieškojęs, radęs, mylėjęs, neapkentęs, stebėjęs tuos pačius daiktus.

Jei visi kartu būtų atėję į jūros krantą, daugelis iš jų Okeano beribės įbauginti būtų staigiai nulenkę galvas ir bailius savo žvilgsnius nukreipę ieškoti mažučių jūros gyvių. Yra akių ir sielų, kurios instinktyviai nusigrežia susitikusios su didybe ir ieško kito reginio, mažučių daiktų atskirai įžiūrimų.

Yra žmonių, kurie prašo pluošto žolės pagalbos prieš Libano kedrą, ir kranto akmenėliuose ieško paguodos prieš bauginančią jūros didybę ir nesistebi ja.

Pirmas tokių žmonių žvilgsnis yra pašvęstas smulkmenoms. Atsidėję sekite žvilgsnį, kuris vengia dangaus ir jūros, o ieško mikroskopo augančiam prie uolos žolės pluokštui tirti. Tokio žvilgsnio žmogus sugrįžęs į Paryžių žiūrės ne genijaus, bet jo kepurės, o jo veikaluose skaičiuos kablelius, manydamas, kad vieno trūksta.

Aišku, kad erdvės didybė yra kitos didybės figūra. Nes aišku, kad kalno viršūnė atskleisdama naują horizontą mums kalba apie išsiliuosavimą. Iš čia mūsų susijaudinimas. Šis susijaudinimas būtų beprasmis, jei jis siektų tik didesnę nematytos žemės masę. Jis nėra beprasmis, nes plėsdamasis horizontas verčia drauge trauktis mūsų kalėjimo sienas, ir erdvės akivaizdoj mūsų džiaugsmui nėra galo. Tas džiaugsmas yra gilus, nes simboliškas. Mes esame sutverti beribei: ir mūsų siela auga, kai dangus ir jūra didėja prieš mūsų akis. Ši didybė nieko nereikštų, jei tik viena būtų; bet ji mums kalba apie kitą, ir štai kur erdvės nuopelnas. Taip amžių griuvėsiai mums kalba apie amžinybę, ir štai kur laiko nuopelnas.

Horizontas mums kalba apie tai, kas neturi ribų, ir štai kur horizonto nuopelnas.

Kelionė yra medžioklė po horizontus, ir štai kur kelionės nuopelnas.

V

Horizontas neša žmonių kvailumui pasmerkimą, kurį aš ir noriu išaiškinti.

Neprotingi visumet bijosi užsiimti rimtais dalykais, bijodami nuvargti; ir jie baisiai nuvargsta galvodami apie menkniekius. Jie eikvoja savo nuolatines ir vaisingas pajėgas, ir jos eikvoja-

mos nežymiems daiktams, kurių jie nevengia. Jei tos pačios pajėgos turėtų didelį tikslą, žmonės, apie kuriuos aš čia kalbu, nusigrįžtų sakydami: „Man tai visai nerūpi“. Jie savo noru leidžiasi žiauriai kankintis, nors šios kankynės yra kartu ir kvailos ir tuščios, nes turi reikalo tik su šilta krosnimi, valgio valandomis, su ginčais tarp kambarinės ir virėjos, žodžiu, turi reikalo su menkniekiais. Miestietis sutinka beprotiškai vargintis jei tik savo namuose turėtų savo neišmintingos kovos teatrą; jis miltų dirbdamas, jei tik jo namuose būtų jo agonijos teatras.

Ir jis atsisakys žengti dvidešimt žingsnių, jei reiktų kam nors padėti.

Beprotis bijosi pavargti, nors dieną ir naktį niekumet nepavargdamas nešioja baisiausį jungą,—savo paties jungą.

Štai ką kalba horizontas:

Žmogaus akis yra sutverta erdvei. Padėkite kokį daiktą visai arti prie akių, akys jo nematys, negalės jo atskirti ir pažinti. Turėkite baltą mūro sieną už kelių žingsnių nuo lango, ir jūsų akis ją skirs, bet pavargs; jos veiksmas yra stabdomas: regėjimas yra per trumpas, organui veikti trūksta sąlygų.

Eikite į laukus, ten jūsų akys pasilsės, nes prasiplečia horizontai ir spalvos įvairuoja. Lipkite į kalną: akių poilsis didėja kartu su didėjančiu reginiu. Pagaliau žvelkite į jūrą; net ir prieš jūsų norą akys nurimsta ir prašvinta; jos giliai džiaugiasi nutolusiais krantais: dangus ir jūra joms duoda poilsio.

Štai ką kalba horizontas.

Iš visai arti žiūrimas daiktas gadina akis; iš per arti — vargina; iš toli—duoda poilsio; iš beribės—žavi.

Fiziškas regėjimas yra kito paveikslas.

Kreipimas žvilgsnio jį daro gražų, ramų, jį daro aukščiausią ir tyrą.

Vertė stud. *A. Januševičius.*

Stud. Gr. Valančius.

Mokėkime skaityti

Šiandien visai pribrendęs reikalas reformuoti mūsų organizacijos vidujinį ir išorinį gyvenimą. Reforma reikalinga visose srityse, kaip bendrai organizazijos, taip ir atskirų narių gyvenime. Mes privalome bent kartą pakilti aukščiau, išsiliuosuoti iš kasdieniško pilkumo, dvasinio sustingimo, iš per didelio mūsų susmulkėjimo. Mes privalome įsisąmoninti savo principus ir pareigas. Šiuo trumpu straipsneliu aš noriu paliesti vieną labai aktualią ateitininkų gyvenimo sritį—skaitymą. Labai mažai mes skaitome. At-kai privalo daugiau ir metodiškiau skaityti. Mes turėtume būti labiau išsilavinę, išsiauklėję ir daugiau apsiskaitę, kaip dabar. Jokia sėkminga reforma, jokia organizacijos pažanga nėra galima be atskirų narių išsiauklėjimo ir išsilavinimo.

Permažo mūsų skaitymo pateisinimu negali būti ir tai, kad lietuvių literatūra neturtinga, o svetima neprieinama. Ir vienas ir kitas argumentas ore kabo. Tik perskaitykime, ką turime gera savo kalboj, ir būsime jau vidutiniškai išsilavinę. „Ne tas turtingas, kuris daug turi, bet tas, kuris moka pasinaudoti tuo, ką turi", sako šv. Lukas. Svetimų kalbų taip pat privalome labai smarkiai mokytis, kad jau studentaudami bent viena jų galėtume laisvai naudotis.

Kai kurie iš mūsų draugų bei draugių gana daug skaito, ypač romanų, tačiau jų skaitymas dažniausia yra be sistemos ir delto nevaisingas. Mes privalome skaityti metodiškai t. y. tam tikru pedagogikos nustatytu ir išmėgintu būdu. Mokėti skaityti yra, deja, daug svarbiau, nekalp daug skaityti. Tai pirmieji suprato vienuoliai jezuitai, kurie savo mokyklose ypač rūpinosi auklėtinių mokslinio darbo ir privatinio skaitymo metodika.

Štai šešl „įsakymai" kiekvienam knygų skaitytojui: 1) Skaityk su dėmesiu ir dvasiniai susikaupęs, 2) Apgalvok ką perskaitei, 3) Non multa sed multum — Daug apžiosi, mažai nukąsi, 4) neskaityk pergreitai, 5) Skaityk su plunksna ar paišeliu rankoje, 6) pakalbėk su kitais apie perskaitytas mintis.

1. Skaityk su dėmesiu ir dvasiniai susikaupęs. Nueikime mes, pavyzdžiui, į universitetą ar į kitą kurią viešą skaityklą, kur ištisi stalai apsėsti skaitytojų. Ir čia mes labai lengvai pastebėsime du charakteringus tipus. Vienas jų rymo įbedęs akis į skaitomą knygą. Jis visomis savo sielos pajėgomis stengiasi pasisavinti žinias, idejas, kurias autorius įdėjo į knygą. Su ypatingu mokslo alkiu ir dėmesiu jis stengiasi persiimti knygos turiniu, susigyventi su autoriaus dvasia, mintimis. Iš kitos pusės, mums dar lengviau ir, deja, daug daugiau bus galima pamatyti tokių, kurių akys daugiausia žiūri ne statmenai, bet paralėliai į skaitomą knygą; kurie viena akimi

žiūri į knygą, kita spokso į kokį daiktą, reaguoja į kiekvieną menkiausį bildėsį, durų sugirgždėjimą etc...

Viskas savo laiku ir savo vietoje — tai nesugriaujamas gyvenimo prityrimo dėsnis. Jei nori tuo pačiu laiku ir knygą perskaityti ir kas gatvėj dedasi pamatyti, — tai jokios naudos iš tokio skaitymo nebus. Jei knygą akimis perbėgai, dar nereiškia, kad ją perskaitei. Vargas tokiam žmogui, kuris savo dėmesio nepajėgia į vieną tašką sukoncentruoti, kuris neįstengia dvasiniai susikaupti vienam ir tik vienam darbui. Toks nekumet negalės rimtai studijuoti, nes dvasinis susikoncentravimas yra pirmutinė ir svarbiausia studijų sąlyga. Išsiblaškymas ir minčių nepastovumas kliudo skaitytojui tinkamai prisiartinti prie tų lobių, kurie glūdi marguose knygų lapuose; jis delto negali pasinaudoti gilesnėmis mokslo ir meno vertenybėmis. „Labai daug yra tokių, kurie save apšviestais bei inteligentais laikydami, skaito kaip vaikai. Jie visuomet tik apgraibom žino, ką yra perskaitę“[1])

2. **Apgalvok, ką perskaitei.** Nepakanka, anaiptol, perskaitytą dalyką suprasti, knygos turinį bendrai atsimintl, bet reikia viską tą pasiimti į savo dvasios nuosavybę. Kaip nepasitenkina mūsų vidurlai vien gardumynų pasižiūrėję, pauostę ar pakvėpavę oru virtuvės, kur kepami kepsniai, taip lygiai protas vien dalykų variacijomis pasitenkinti negali. Kaip reikia valgyti kūno gyvybei palaikyti, taip reikia apgalvoti, suvirškinti perdirbti perskaitytas mintis. Apgalvodami mes sutvarkome knygoje rastas mintis; išskirstome naujų žinių ir idejų masę po visą mūsų dvasios pasaulį ir tuo duodame jai galios toliau plėtotis ir naujais patyrimais turtintis, augti. „Kas skaito neapgalvodamas, tas kemša galvon chaotišką masę, ir pats tiksliai susivokti negali. Tai primena aną pedantą, apie kurį sako, kad jo galva tai biblioteka, lepšiško vedėjo prižiūrima“[2]).

Skaityti, tai reiškia, tam tikra prasmę, skinti; bet ne taip skinti, kaip vaikas obuolius su pagaliu daužo, į kišenes krauja ir su savo išdykusiais draugais dalijasi; bet skinti, kaip skina sodininkas, kuris rūpestingai apeina ir apžiūri sodą, šen ir ten tvarkingai ir atsargiai nuskina obuolį, kitą, neša juos į namus ir sandėliuose rūpestingai saugoja nuo sugedimo; skinti, kaip skina vynininkas, kuris plačiame vynuogių lauke skina prinokusias vynmedžio kekes, jas išspaudžia ir saldžias sultis laiko rūsyse, kad vėliau jomis, kaip tikru vynu, prietelius ir savo artimuosius pavaišintų[3])

Gražiu metodiško ir gilaus skaitymo pavyzdžiu gali mums būti jau gana senai miręs ispanų rašytojas ir mokslininkas Balmes.

„Giliai įsikniaubęs į stalą“, rašo jo biografas, „abiem rankom susiėmęs sau galvą skaitydavo eilutę po eilutės; kiek paskaitęs

---

[1]) Schönbach, über Lesen und Bildung, 74 p.
[2]] J. B. Krier. Das Studium u. die Privatlektüre, 315 pusl.
[3]] J. B. Kr., ten pat, 315 p.

įtraukdavo galvą į švarko apikaklę ir giliai susimąstydavo. Galų gale atsibusdavo, kaip iš miego, ir vėl imdavo knygą". Jis pasakė: „Mažai skaityti, gerai suprasti autorių suvirškinti ir daug galvoti, tai yra tikriausia studijų metodė"[1]).

Jau nuo 14-kos metų Balmes įprato pamažu, giliai ir apgalvojant skaityti. Jis maža perskaitydavo knygų, bet iš perskaitytų visa pasisavindavo. Šitokiu savo metodu Balmes tapo, nors ne taip produktingu, bet giliausiu savo šimtmečio ispanų protininku.

Taip apsvarstant ir apgalvojant vystosi dvasinės skaitytojo pajėgos, plėtojasi jo žinojimo sritis ir jaunuolis lieka pilnas iniciatyvos, galėdamas sakarankiškai protauti ir kūrybiškai pasireikšti. Atvirkščiai, nepasistengęs visų įgytųjų žinių bei idejų perkošti per savo paties reflekcijos ir savaimingo protavimo prizmę, jis lieka tik pasyviu ėmėju, ne aktyviu teikėju; jis galės tik imti, niekumet duoti. Jaunuolio protas ir jo kūrybinė galia pasilieka užmigusi, sustingusi, ir kaip neneša vaisiaus uolose pasėti javai, taip nieko sukurti, niekur individuallai pasireikšti, protauti, kalbėti negali negalvodamas kad ir daug skaitąs jaunuolis.

3. **Non multa sed multum.** Kai skaitome nedaug knygų, bet tvarkingai ir giliai, tai skaitytojo dvasia pasilieka visumet blaivi, nenuvargusi, sugebanti kurti ir protauti. Įspūdžiai, kuriuos jis skaitydamas įgauna greitai, jame giliai įsigyvena. Bet be tvarkos skaitant daug knygų, protas gauna vis naujos medžiagos, tada nespėja įgytos žinios ir įspūdžiai persiformuoti, giliai į protą ir širdį įsigyventi; vienos idejos veržiasi per kitas ir jos čia maža randa atsparumo, todel greit ir išblanksta, išdyla. Geras ir metodingas skaitytojas perskaito vieną knygą, apgalvoja jos turinį, dar kelis syk peržvelgia svarbiąsias vietas bei atskirų skyrių antraštes ir, kai jau jos turinio medžiagą tinkamai suvirškina, kai autoriaus mintis individualėmis lytimis apvelka, su jomis susigyvena, — tada tik jis ima kitą knygą.

Filosofas Hobbes'as kartą pasakė: „Jei aš būčiau tiek daug knygų perskaitęs, kaip tie ir tie, būčiau tik nemokšu likęs, kaip ir jie"[2]).

Garsingasai prancūzų rašytojas P. Lacordaire rašo: „Kiek mes pelnome daug apimdami, tiek nustojame negalėdami giliau įžvelgti". Kas moka skaityti, tam nedaug reikia knygų". Kitas prancūzų rašytojas Silvio Pellico sako: „Norėti visur būti, tai niekur nebūti. Kelionėse praleistas gyvenimas supažindina su daugelio viešbučių šeimininkais, bet su maža draugų".

Per didžiąją prancūzų revoliuciją gyvenęs filosofas de Bonald bėgdamas nuo persekiojimų Heidelbergan pasiėmė su savim tik keturias knygas: Montesquieu'o „L'esprit des lois", J. J. Rousseau'o „Le contrat social", Tacito„ Annales" ir Bossueto

---

[1] t. p. 84 pusl.
[2] Wetzel, Die Lektüre, 59 psl.

„Discours sur l'histoire universelle". Pirmas dvi jis norėjo kritikuoti, nesutikdamas su jų autorių pažiūromis; su pagalba kitų dviejų jis parašė pagarsėjusį veikalą „Theorie du pouvoir religieux et politique". Nors pirmi du veikalai jam šaltiniais netarnavo, tačiau juos nuolat skaitydamas, analizuodamas rado naujų minčių. Ir tik neturėdamas daug knygų, jis sugebėjo savarankiškai išvystyti savo protavimą, sukoncentruoti savo mintis ir parašyti taip gilų ir vertingą veikalą.

Tačiau dar gražesnių pavyzdžių gali mums būti nužudytas Amerikos J. V. prezidentas Abrahamas Lincolnas. Iki dvidešimt metų jis buvo medžių skaldytojas, lekajus ir malūninininkas; dvidešimt penkių jis pradeda privačio advokato praktiką; trisdešimties metų jau lieka gana aukštas valdininkas; keturiasdešimties — Suv. Am. Valstybių kongreso narys; penkiasdešimties — net didžiulės valstybių sąjungos pirmuoju piliečiu — prezidentu; sulaukęs penkiasdešimt šešerių metų jis tragiškai priešų nužudytas, bet jo plebėjiškas vardas tampa garbingai minimas, ypatingai savo krašto, kuriam jis davė taiką ir daugiau, kaip keturis milijonus žmonių paliuosavo iš vergų jungo. Bet štai kas labai nuostabu, neįtikėtina. Tik su trijų knygų pagalba jis pasiekė taip aukšto inteligencijos bei savęs atsižadėjimo laipsnio. Vieną jų, Šv. Raštą, jam mirdama paliko dievota ir rūpestinga motina; antrą, Vašingtono gyvenimą, jis buvo gavęs iš savo mokytojo, o trečioji buvo Blackstono Anglijos įstatymų komentarai, kurią jis kartą nusipirko netikėtai uždirbęs keliolika centų.

Lincolnas, dar būdamas malūno tarnautojas, šias knygas skaitė ir skaitė nepaliaudamas. Šv. Raštas jį padarė krikščionį; iš Vašingtono gyvenimo jis išmoko būti tauru ir vertingu laisvos valstybės piliečiu; komentaruose jis rado žinių, kurios būtinos kiekvienam valstybininkui. Taigi „Skaityk daug, bet perskaityk mažai knygų", sako mokytas jezuitas Boone.

Daugelis mūsų dažnai keičiame knygas, nė vienos jų iki galo neperskaitę. Tai yra labai peiktinas valios silpnumo pasireiškimas. J. Bern. Krier'as pataria vieną autorių pasiėmus jį skaityti, studijuoti, nagrinėti kasdien, kasmet, kol tik jis visas nebus mūsų minties pilnai pasisavintas. Kas nuolatos metasi vis prie naujų autorių, sako jis, tas nesulyginamai mažesnę padarys moksle ir išsilavinime pažangą, negu nurodytu būdu tai darydamas. „Nebūkit kaip plaštakės, kurios vis ant naujų žiedų lakioja; bet būkit kaip pavyzdingos bitės, kurios kartą atradusios saldžių sulčių pilną gėlę, čiulpia ją tol, kol visai nelieka"[1]).

4. **Neskaityk pergreitai.** „Eile mit Weile" — skubėk pamažu, — sako vokiečių priežodis. Tad, jei nori iš perskaitytos knygos turėti kuo didesnę naudą, skaityk ją nuo pradžios iki galo pamažu, giliai, visad ramiu ir lygiu tempu. Joks noras greičiau sužinoti romano ar apysakos pabaigą, joks tuščias žingei-

---

[1]) J. B. Krier, Stud. u. die Privatlektüre, 319 psl.

dumas patirti dramos veiksmų intrigas tavęs teneskubina. „Il faut lire lentement pour comprendre vite“ — jei nori greit suprasti, skaityk pamažu — sako Faguet.

Atsimenu, kaip būdavo ginčydavomės gimnazistai, kas daugiausia puslapių perskaitąs per valandą ir, žinoma, kiekvienas stengėmės pasigirti perdrožią daugiausia. O, neprotingi padarai! Nejaugi puslapių kieky skaitymo tikslas, jo prasmė?!

Tad nenuostabu, kad tokiems „skaitytojams“ greit viskas iš galvos išdulkėdavo. Peržvelgiau kartą perskaitytų knygų sąrašą ir nusistebėjau: šimtai jų ten surašyta, bet nieko iš jų nebeatsimenu ir gana. Ot tau ir daugiatomis skaitytojas! Rimtas skaitytojas kiekvieną knygą perskaitęs padaro sau tam tikrą kvotimą iš jos turinio bei minčių, ir jei tatai jam dar sunkiai sekasi, jis nesigaili pastangų dar kartą tą pačią knygą ištisai perskaityti. Negreito ir gilaus skaitymo reikšmę suprato ir žinomas vyskupas Dupanloup. Jis būdamas seminarijoj, į savo dienoraštį įrašė šias mintis: „Jei aš kartą pasiryžau vieną knygą perskaityti ir iš jos ką nors pelnyti, tai turiu ją ir užbaigti, nors ir geresnę tuo pat laiku rasčiau. Tai yra labai svarbu, nes dvasia nieko nenustoja, o skaitytojas iš kiekvienos knygos gauna didesnės naudos. Multus labor, multa in labore methodus, multa in methodo constantia — daug darbo, daug metodiškumo darbe, daug pastovumo metodėje!“

Kai vis nauji įspūdžiai nesustodami lekia per jaunuolio sąmonę, nė vienas jų giliau nepasilieka. „Mes privalome dalykus vis kartoti, jais persiimti, privalome neapleisti jų tol, kol patys neįsigyvens, kol nesusiras sąmonėje sau pastovios vietos. Dažnai mes privalome prie jų sugrįžti, juos panaujinti, nes tik tada pastarieji įgija gyvumo jėgos (Lebenskraft), kuria, tartum paslaptingu magnetizmu, pritraukiamas taip vadinamas idejų susirišimas (Ideenverbindungen) ir pasisavinami patirti įspūdžiai bei mintys“[1]). Nedaug, deja, tik akimis perlėktos knygos turinio pasilieka mūsų galvoje, didesnė dalis pralekia pro šalį. Kiek žinojai apie Gėtės „Faustą“ pirmiau, tik jo turinį išgirdęs pasakojant, tiek pat, nedaugiau, žinai ir dabar risčia perlėkęs kad ir visą šį veikalą.

Tat stenkimės ne daugiausia puslapių per valandą perskaityti, bet giliau, esmingiau įeiti į veikalų turinį, arčiau susigyventi su autoriaus dvasia, jo įdejomis.

5. **Skaityk su plunksna ar paišeliu rankoje.** Darbštus skaitytojas skaitydamas nepaleidžia plunksnos iš savo rankų. Jis pasižymi, nusirašo, kas itin atsimintina ir svarbu. Jo darbas darosi šimteriopai vaisingesnis, jis išlavina dėmesį, išmiklina protą, sustiprina valią ir gražiąsias vertingąsias veikalų vietas įsideda giliai sau į galvą. Jau senosios Romos sūnūs broliai Plinijai visumet skaitydami vartodavo stilių, taip skaitė ir šv. Augustinas, Gladstonas, Joseph de Maistre, vyskupas Dupanloup, istorikas Janssen ir daugybė kitų garsingų žmonių. Prancūzijoj, Lamen-

---

[1]) Payot-Voelkel, Erziehung des Willens, 37 p.

nais'o mokykloj prie La Chesnaye mokiniai skaitydami turi visumet užsirašinėti; jie taip prie to pripranta, jog vėliau patys ir neverčiami skaitydami užsirašinėja.

Balmes pataria svarbiąsias knygos vietas su paišeliu šale ar apačioj pabrėžti. Tada lengviau tas vietas atsiminti, galima karts nuo karto peržvelgti, pakartoti. Šis būdas, aišku, galimas tik savo knygose, joklu būdu, ne svetimose, skolintose.

Schönbach'as (Žr. „Über Lesen u. Bildung") pataria kiekvienam įsitaisyti tam tikras knygutes (Merkbuch), kuriose rašyti iš kiekvienos perskaitytos knygos pastabas, ištraukas, mintis.

Krier ir visi kiti diktuoja savo patyrimus, patardami vesti „Įvairių minčių antologijas", į kurias sutraukiama visa, kas nauja, vertinga tenka išgirsti, perskaityti. Tokios rūšies antologija yra tai storokta knyga (sąsiuvinys), gero popieriaus, gražiai įrišta ir numeruotais puslapiais. Ji suskirstoma įvairiais skyriais: pasaulėžiūra-filosofija, menas, istorija, dora, statistika, gyvenimo mokykla etc. etc. Vienas skyrius užvestinas ir bendriems dalykams arba dar geriau, tokiems antologijoj nepamatuotiems dalykams gera vartoti atskirų lapelių metodė, kuriuose mintys ar ištraukos įrašomos ir kurie paskui sutvarkomi. Antologijoj paliekama gan platūs laukai, ant kurių paprastai užrašoma knygos antraštė, autorius ir puslapis, iš kurio cituojama viena ar kita mintis. Čia, tiesa, reikia gana daug laiko, noro ir pasišventimo, tačiau tai visa šimteriopai apsimoka. Nusirašydamas skaitytojas įsikala sau į galvą mintį, istorijos faktą, atsitikimą, o kuris vartoja juodraštį ir tik iš jo paskui dailiai, pavyzdingai perrašo, tas turi nepalyginamai didelės naudos.

Jei nori išlavinti savo pastabumą, literatinį sugebėjimą ir atsirakinti sau vartus į visapusiško tobulėjimo lavinimosi kelią, kiekvieną svarbesnę knygą ypač iš mėgiamosios srities raštiškai recenzuok. Šitas būdas yra jau tikra skaitymo tobulybė.

„Skaityti tik, kad skaitytum yra tuščia; skaityti ir protauti—šis tas; skaityti ir jausti — tobulybė", pasakė įkvėptasis Goethe.

Recenzavimas reikalauja knygą, tiesiog, perstudijuoti, sulyginti su kitomis panašiomis, visapusiškai įvertinti ir jos turinį, formą bei stiliaus ypatybes perkošti per individualės kritikos košluvą. Nevisiems juk autoriams galima šventai patikėti, jų mintis už neklaidingas pripažinti. Viskas gyvenime reikia perkošti per labai tankų kritikos rėtį.

6. Pakalbėk apie perskaitytą dalyką su kitais. Neretai tenka perskaityti vienu ir tuo pačiu arba panašiu klausimu keletą autorių, kurie kartais net visai savo mintimis nesutinka. Kaip pasielgti tokiam atvejy? Juos visus laikyti autoritetais, jais visais remtis būtų didžiausia nesąmonė. Iš visų reikia išsirinkioti tik tiesos, grožio, gėrio brangenybes. Tačiau rankiojant reikia būti itin atsargiam; reikia įtempti visas savo proto ir širdies bei valios pajėgas, kitaip yra pavojaus pasirinkti ne tai, kas reikia. Šiam tikslui kvieskimės pagalbon savo draugus, savo artimuosius. Su

jais pakalbėkim, padiskutuokim, panagrinėkim perskaitytus veikalus ir jų autorių mintis bei pažiūras, žinoma, jei mūsų „talkininkai“ patys yra tas knygas skaitę.

Šekspyro, Gėtės, Kanto veikalai yra susilaukę daugybės ir deja, įvairių aiškinimų, komentarų. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad mirtingieji žmonės jų kūrybos paslapčių, jų minties gilybių nesupranta. Ką bekalbėti apie mus, kurie vos tik pradėjome ar tik pradedame rūkų debesis nuo akių sklaidyti, prieš kurių akis dar stovi stora uždanga, slepianti tikrąjį gyvenimo veidą. Tiek prie šių „šešių įsakymų“. Dar pora žodžių dėl skaityti laiko. Kuris laikas patogiausias skaityti? Ar vidurdienį, ar vakare, ar, pagalios, anksti rytą, kai visi giliai miega, kai vasaros saulė vos tik lenda iš horizonto? Vienų vienas atsakymas į šį klausimą: „Morgen ist der Goldene Zeit. Der Geist arbeitet besser, das Gedächtnis lernt schneller, der ganze Mensch ist frischer. Und wie leicht, wie lustig studiert man am frühen Morgen“! (Beszler). Šį posakį aprobuos kiekvienas, kuris yra patyręs ankstybo ryto darbo džiaugsmą. Mes privalome skaityti rytą. Tada pasilsėjęs protas daugiau pajėgia. Žmonės, kurie pačią pirmąją auksinę ryto valandą praleidžia užsiimdami kokiais niekais, nustoja tikro darbo džiaugsmo visai dienai. Labai neprotingai daro tie, kurie patį brangiausią ryto laiką praleidžia lovoj, o vakarais iki „išnakčių“ net atsigulę lovoj skaito. Kad ryto metas yra geriausias, produktingiausias laikas proto darbui, gerai suprato ir garsingiausias gamtininkas Louis Pasteur, kuris anksti rytais prašydavo savo tarną net vandeniu jį aplieti žadinant prie darbo. „Tik vidujinio ramumo ir susikaupimo valandos daro dirvą vaisingą bujoti gyvoms, nedilstamoms idejoms ir gamina didžių veiksmų“[1]) Geriausia susikaupimo valanda gali būti tik rytą, kada visur tylu, ramu; kada skaitytojas gali išsiliuosuoti iš jį persekiojančių aplinkumos įspūdžių. Tad nevistiek kokią valandą paskirsime knygai, tam didžiausiam mūsų dvasinės pažangos faktoriui. Laikas reikia sistematingai, gražiai sutvarkyti.

Baigdamas aš noriu kreiptis į jus, draugės ir draugai at-kai, ir kviesti jus daugiau skaityti, daugiau veikti, kurti, naudoti laiką. Kitaip mes pasiliksime amžinai nesubrendėliai žmonės. „Tik nepasilikime amžinai vaikai. Mes privalome mokytis visa žinoti, visa pažinti, kitaip mūsų gyvenimas nustoja savo vertės. Kasdien tolyn plėskime žinojimo ribas. Žodis „pažanga“ turi kiekvienam katalikui prieš akis stovėti“[2]).

Anot Carlylio (Karbeilio) knyga yra šių laikų universitetas, knyga yra viskas; knyga yra aukščiausių idealų reiškėja, dvasinių turtų sandėlis.

---

[1]) Arens, Das Buch, 139 p.

[2]) Arens, S. J., Das Buch, 104 p.

Anot Könn'o[1]) „Knyga, yra mūsų džiaugsmas, ji tas tylus draugas, kurs apie žmogaus klajones ir ieškojimus pasakoja. Visas pasaulis su jos grožiu ir žibėjimu, išmintimi ir patyrimu per knygą atsiveria prieš mūsų akis. Ko mūsų žvilgsnis neužmato, ko kojos nesiekia, tai mes randame knygoje. Su ja mes skubame iki ribų žemės, žvaigždžių ir dangaus, su ja mes grįžtame į senai praėjusius šimtmečius, iš jos išmokstame gyventi, patirti ir jausti. Tas pasakojantis draugas praplečia mūs akyratį, pagilina protą, auklėja širdį ir daro laimingas mūsų gyvenimo valandas. Knyga yra tikrai geras mokytojas, kuris niekumet nepavargsta, niekomet kantrybės nenustoja, kuris nežino pikto žodžio, aštraus pajuokimo; jo kalba visada gyva, širdinga ir meili. Mažutės knygos raidės rodos tyli ir ramiai šale viena kitos stovi, tačiau jose glūdi gyvenimas visa savo pilnybe".

Mažame Lotaringijos kaime Domremy, Orleano mergelės tėvų namų duryse buvo įrašyta: „Vive labeur"! (Tegyvuoja darbas), ir tik šio obalsio tvirtai laikydamosi toji šeima davė prancūzų tautai garsingą jos išgelbėtoją Joaną d'Arc.

„Vive labeur"! mūsų obalsis visur ir visumet.

Literatūra:

. *J. B. Krier*, — Das Studium und die Privatlektüre, Freiburg i. Br. 1892, Herder.

2. *B. Arens, S. J.* — Das Buch, Freiburg i. Br. 1920, Herder.

3. *A. E. Schönbach* — Über Lesen u. Bildung, Graz 1905.

4. *H. Herold* — Jugendlektüre, 1898.

5. *Wetzel*, — Die Lektüre.

6. *Keiter*, — Die Kunst Bücher zu lesen, 1904.

7. *Fonck*, — Wissenschaftliches Arbeiten.

8. Prof. St. *Šalkauskis*,— Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai. (Apie šį vertingą veikalą žiūrėk šiam numery recenziją. R e d.).

---

[1]) t. p. 148 p.

J. U.

Barokas, romantika ir šių dienų katalikų judėjimas. *)

Visos kultūros, visi gyvenimo stiliai galima suvesti į du pagrindinių tipu: naturalistinį ir supranaturalistinį.

Naturalizmo pasaulyje nėra jokių faktorių (veiksnių), kurie rastųsi anoj pusėj patirties ribų; tai yra pasaulis, kur viešpatauja griežtas (kaip ir gamtoje) priežastingumas. Naturalistinei kultūrai nešviečia jokia vadovaujanti žvaigždė; joks antžemiškas idealas nestovi prieš ją. Aukščiausias žmogaus siekimas naturalizmo supratimu yra grynas, gražus žmogiškumas (humanizmas).

Priešingai tam stoja supranaturalistinis gyvenimo stilius. Supranaturalizmas greta mintimi apčiuopiamo, erdvės, laiko, pasaulio pažįsta dar nematomą, amžiną antprigimties pasaulį. Ne grynas žmogiškumas yra supranaturalizmo idealas, bet su Dievu santykiuojanti žmonija.

Gryniausias ir absoliutus supranaturalizmo tipas yra krikščionybė.

Senųjų amžių žmogus savo įsitikinimais puldinėdavo tarp esmės ir rodymosi (Schein), kaip tarp dviejų polių, prisiartindamas tai prie vieno, tai prie kito. Nepasitenkinimai šios žemės tikėjimu kartas nuo karto vis labiau pasireikšdavo, ir žmogus peržengdavo minties, patirties ribas ir ieškodavo kitoj tų ribų pusėj amžinos, nekintamos esmės.

Atpirkėjas, savo įsikūnijimu sujungdamas antprigimtinį pasaulį su šiuo pasauliu, palengvino ir Jį tikintiesiems suprasti per save aną pasaulį.

Šitoji tai supranaturalistinė krikščionybė yra Vakarų Europos kultūros praduose. Krikščioniškoji religija Vakarų Europos tautoms buvo tas jėgų šaltinis, iš kurio jos sėmėsi gaivinančios, kūrybinės dvasios. Be to, toji religija nebuvo apvilkta tiktai šventadienio rūbais, bet ji dar davė ištisų šimtmečių laikotarpiui religinio gyvenimo stiliaus atspalvį. Šitas stiliaus laikotarpis istorijoje vadinamas viduramžiais.

Šiame laikotarpyje vyrauja bendras krikščioniškasis pasaulinis jausmas (Weltgefühl), bendra katalikiškoji gyvenimo forma, kuri visoms Vakarų Europos tautoms yra charakteringa.

Viduramžiais bažnyčia rišo žmogų tiek, kiek jis buvo šiame pasaulyje ano pasaulio esmė. Iš čia aišku, kad čia krikščionybė yra ne dalis, ne viena tik kultūros pusė, bet jos pagrindas, jos siela.

Bet ilgainiui šioje uždaroje krikščioniškojoje kultūroje pradėjo reikštis mintys ir pajėgos, svetimos krikščioniškajam supra-

---

*) *Sulig Dr. A. Hilkmann'o referatu;* Barock und Romantik, die katholische Reaktion der Neuzeit.

timui — pradėjo reikštis humanizmas ir reformacija. Tas sukėlė idejų kovą ir reakciją, kuri, pakeisdama savo formas, tęsiasi iki šių dienų. Pirmykčias savo formas toji reakcija išrelškė baroko laikų ir romantika.

Daug kas yra linkęs manyti, kad jau renesanso idejos buvo viduramžių supranaturalistinei kultūrai didelis smūgis. Tai yra klaida — renesansas įnešė į viduramžių kultūrą helenistines meno formas; tai reiškia ne ką kitą, kaip tik tai, kad iš vienos pusės, begalybių siekiantieji viduramžiai, iš antros pusės, griežti formų dėsniai visiškai tarpusavy koordinavosi.

Taip suprantamas renesansas nėra joks priešingumas krikščioniškai gyvenimo formai (stiliui). Bet greta renesanso kilo kitas judėjimas, kuris pasiremdamas neva antikinėmis idejomis stengėsi sutraukyti tuos ryšius, kurie rišo laisvą individą ir aną pasaulį. Šitą judėjimą, kuris bandė suskaldyti krikščioniškąjį supranaturalizmą, kuris kėlė sostan grynąjį žmogiškumą, žmogaus prigimtį, kuris gerąją žmogaus prigimties pusę (dvasinę pusę) paskelbė paskutine norma, vadiname humanizmu.

Greta humanizmo eina reformacija, kuri tą tautų bendravimą suskaldė išviršiniškai. Nuo to laiko krikščioniškasis Vakarų Europos mentalitetas (? Red) buvo suardytas. Žmogus jau nebebuvo Dievo sūnumi, bet buvo pasigailėjimo vertas padaras; senasis krikščioniškasis laisvės supratimas buvo iš pašaknių išjudintas, o jo vietoj įsivyravo determinizmas.

Vietoj liberum arbitrium [1]) buvo proklamuojama servum arbitrium [1]); žmogus vėl tapo likimo ir fatalistiškai suprantamo paskyrimo vergas.

Tuo pačiu pradėta abejoti ir apie supranaturalistinės krikščioniškosios gadynės pajėgas; buvo net manyta, kad tas viskas vainikuosis grynai naturalistine gadyne; pagaliau dar kai kurie manė, kad čia esanti tik tam tikra evoliucija ir kad galop viskas baigsis materializmu.

Prieš šitokią dvasią kilo galinga iš katalikų pusės reakcija — baroko laikai. Tridendo susirinkimas duoda galutinį katalikiškųjų dogmų formulavimą ir iš čia kontrareformacija renka visas nepalaužtas katalikybės pajėgas prieš humanizmo ir protestantizmo idejas.

Pietų Vokietija, Alpių šalys, Lenkija, Lietuva ir kitos tautos, kurios buvo tai suirutei pasidavusios, trumpu laiku įstabiu ordenų veikimu vėl buvo grąžintos senajai Bažnyčiai. Milžiniški teritorijos plotai Naujame pasaulyje pasidavė kryžiaus religijai ir katalikiškajai, lotyniškajai kultūrai. Šitame visame judėjime matyti tam tikras gyvenimo stilius, kuriame sijosi ir toli siekiąs katalikiškasis malonumas, ir antikinės meno formos, ir ugningas grožio troškimas. Šios žemės gyvenimas baroko laikams nebuvo ka-

---

[1]) liberum arbitrium — laisvoji valia, savoji nuožiūra; servum arbitrium — tarno, vergo valia.

žin koks klaidžiojimas miglose, bet buvo lyg įžanga, lyg maldininkų kelionė į amžinąją tėvynę.

Džiaugsmas žemėje ir ano pasaulio tikrenybė — štai baroko laikų charakteristika.

Bet toli gražu ne visai Vakarų Europai tas baroko stilius buvo charakteristika; greta jo ekzistavo naturalistinis, visas metafizines vertybes neigiąs pasaulis. Toks perėjimas į naturalistinį pasaulį įvyko ne staiga; iš pradžios laikėsi senosios religijos tam tikri metafiziniai likučiai, kurie saugojo dar nuo kultūrinio pesimizmo, bet ilgainiui blėso ir tų likučių įtaka.

Išaugusiųjų gamtos mokslų bendriejį mechaniškieji įstatymai buvo panaudojami ir socialinių mokslų srityje.

Viskas buvo bandyta suvesti į tuščias racionalistines formules. Žmonių ir tautų gyvenimo įvykiai savo esmėje nebuvo skiriami nuo gamtos įvykių. Žmogui nebuvo galima statyti koks nors reikalavimo postulatas; žmogus buvo aklas priežastingumo ir prigimties įrankis. Žmogus — automatas; visuomenė — mašina! Štai nuosakios naturalistinio pasaulio išdavos.

Be to, šitoji pažiūra stengėsi įsigalėti ir kitose srityse: teisėje, politikoje, ūkyje. Visi ūkio veiksmai buvo aiškinami savo naudingumu (Eigennutz), visur beveik buvo įsigalėjusios individualizmo formos: liberalizmas su kapitalizmu ūkyje, demokratizmas valstybėse. Visų sričių amžina pažanga yra to laikotarpio aukščiausia dogma ir tikėjimas. Šitoje bendroje individualistinio pasaulio nuotaikoje atrodė, kad supranaturalizmas jau yra miręs, neturįs jokios potencijos įtakai.

Bet lygiai kaip 16 ir 17 šimtmečiuose milijonai supranaturalistinės kultūros šalininkų pasipriešino humanizmo ir reformacijos skelbiamosioms idejoms, taip ir 18 šimtmetyje pasigirdo priešingi tai dvasiai balsai naturalistinio pasaulio dykumose.

Iš praeitos supranaturalistinės laiko dvasios kaip ir netikėtai prieš naturalistinį gyvenimo stilių, prieš tą paprastąjį kasdieniškumą kyla nauja reakcijos srovė — romantika.

Jeigu baroko laikai pasižymėjo nesulaikomais žygiais, ugningais pasiryžimais, gimusiais Kastilijos plokštumose [1]), tai romantika pasireiškė pasaulyje tyliu, ramiu, bet tvirtu, giliu pavasario įsitikinimu. Romantika santykiuoja su baroku, kaip vokiečių ir ispanų mistika. Čia ugningas pietų gyventojo dangaus atakavimas, ten į begalybes siekiąs germanų troškimas. Jeigu baroko pamokslininkai griausmingais pamokslais grąžino bažnyčiai nuo jos atskilusias tautas, tai romantikos heroldai atliko tą patį darbą daugiau ilgesio ir skausmo jausmų reiškimu. Nepasitenkinimas

---

[1]) Kalbant apie baroko pasiryžėlius pirmoj eilėj reikia prisiminti jezuitų ordeną su ispaniečiu šv. Ign. Lojola. Red.

naturalistinio pasaulio kasdieniškumu, paviršutiniškumu privedė prie to, kad vėl religija stojo asmens ir visuomenės gyvenimo centru; religija vėl tapo lyg ta ugnis, kurios spinduliai šildo ir gaivina individumo, šeimos, tautų esmę. Trumpai šio sugrįžusio keliauninko tikslus galima šiaip charakterizuoti: krikščioniškas Europos atgimimas, Dievuje gyvenančio žmogaus prisikėlimas pastatyti žmogaus gyvenimo tikslu ne vien tik amžiną pažangą visose kultūros srityse, bet atgaivinti žmoguje dieviškąjį atvaizdą.

Ne atgal prie viduramžių, bet prie viduramžių amžinų vertybių, prie vienlytinio krikščioniškojo gyvenimo stiliaus sugrįžti kvietė romantikai Šatobrianas, Šlegelis, Novalis ir kiti.

Kaip pirma barokas, taip dabar romantika apėmė visas kultūros sritis ir išaugo į milžinišką judėjimą. Menas ir literatūra praaugo klasicizmo pasaulį; politikoje ir ekonomijoje vietoj atomizmo ir mechanizmo vis labiau ir labiau reiškėsi organinis autoritetu paremtas visuomeninis sutvarkymas. Vietoj visokių „neva“ įsivyrauja tradicionalizmas ne tik politikoje bet ir filosofijoje. Romantika buvo lyg ir amžinos jaunatvės—romantica perennis—srovė, kuri per visą XIX-tąjį šimtmetį siekia iki dabartinių laikų. Bet vis delto romantikai nepasisekė vėl iš naujo įvesti vienlytinę krikščioniškąją kultūrą, sujungti krikščioniškos religijos ir kultūros ryšiais visus tautų luomus į vieną vienybę [1]).

Paskui romantiką seka vėl slinkimas į naturalistinę bedugnę ir jis yra juo blogesnis, nes jau dabar ir liaudis, kurlai iki šiol religinės gyvenimo pajėgos buvo neabejotinos, pradėjo nuo religijos tolti.

Nuo gamtos filosofijos žydėjimo laikų vėl ne tik filosofijoje ir gamtos moksluose, bet ir visose kultūros srityse pradėjo triumfuoti materializmas.

Žodžiai „naturalizmas“, „realizmas“, „verizmas“ yra lyg ir pažymis tų laikų, kurių niekas ir literatūra tepajėgia atvaizduoti nuogą, kasdieninį gyvenimą, bet pakilti prie kokio nors idealo arba nenorėjo arba negalėjo. Šitas šių dienų naturalizmas yra visai kitoks nekaip 18 šimtmečio naturalizmas. Aną — neatsižvelgiant į žmogaus ir žmonijos mechaninį supratimą, neatsižvelgiant į atomizmą ir determinizmą—buvo dar galima pavadinti gal aristokratiniu naturalizmu, o šitas visai nebenori atsižvelgti į gerąją žmogaus prigimtį, darvinizmo etika apie gerą ir blogą čia visiškai įsiviešpatavo.

---

[1]) Romantika, mūsų supratimu, ir negalėjo tos krikščioniškos vienybės įkūnyti, nes iš esmės ji nėra krikščioniška srovė. Romantika, tiesa, savo visumoj yra reakcija prieš naturalizmą, klasicizmą, racionalizmą, bet iš kitos pusės jos atstovai atskirai buvo žmonės be aiškios pasaulėžiūros principų ir be galingos valios. Štai kodel romantikai nepajėgė gyvenimo suvesti į visą vienybę, o ką jau bekalbėti apie gyvenimo atnaujinimą katalikiškoj dvasioj. Tačiau norėdami klausimą išspręsti turėtume plačiau kalbėti, ko čia padaryti negalime. R e d.

Jeigu 18 šimtmečio naturalizmas gerbė tai, kas gražu, tai šis naturalizmas garbina tą, kas biauru žema. Jeigu mes aną naturalizmą pavadinome aristokratiniu, tai šitas yra tikrai purvuose gimęs.

Siandien, kai laikų pasikeitimo punktas visiškai yra įsisąmonėjęs, skirtumas tarp naturalistinio ir supranaturalistinio pasaulio darosi vis aiškesnis. Vis daugiau girdime balsų, kad tiktai katalikybė yra vienintėlė supranaturalizmo pastogė. Čia katalikybė, ten fatalizmas. Priešų stovykloje visi tie paradoksališki naturalistinio optimizmo likučiai, kuriais rėmėsi „švietimo“ (Aufklärung) laikotarpis, yra nugramzdėję į bedugnę; pažangos mokslas su darvinistine raidos teorija yra išbandęs visas savo galimybes. Žmogus yra pastatomas prieš aklą būtinumą, fatalizmą — aišku čia žmonijos istorija neturi jokios prasmės, čia tikėjimas neturi vietos, bet mums katalikams, kuriems fatalizmas yra pergalėtas prieš 19 šimtmečių, yra žinomas vienintėlis atgimimui kelias—prisišlieti prie romantinės [1]) srovės, kuri nuo savo pradžios iki mūsų dienų tebeteka, ir toje srovėje stovint paimti iš viduramžių tai, kas yra amžina, ir padaryti mūsų laikus gyvus. Šioje srityje mes esame reakcionieriai, bet čia mes didžiuojamės, kad galime jais būti.

---

[1]) Šis vardas mums rodos gana nevykęs, nes ne vieną gali suklaidinti.
Red.

P. Str.

L.K.M. At-kų metinė konferencija rugpiūčio 19-21 d.

Ateitininkija kasdien auga, stiprėja. Josios dvasios augimo negali sulaikyti nėjokie gyvenimo perversmai. Ateitininkija pasiryžusi net sunkiausiais gyvenimo kelias drąsiai žengti prie savo tikslų. Tikras ateitininkijos gyvenimas, jos aiškiausias veidas geriausiai pastebimas konferencijose.

Pernai ateitininkija linksmai ir audringai minėjo 15-kos metų sukaktuves, šiemet rugpiūčio 19—21 d. įspūdingai ir rimtai svarstė moksleivių ateitininkų reikalus, peržiūrėjo praėjusių metų darbus, nustatė tolimesnio gyvenimo planus.

Dar ankstų 19 d. rytą Liaudies Namų salėje rinkosi linksma, judri ateitininkijos jaunuomenė, rimti gyvenimo prityrę ateitininkai sendraugiai. Visi linksmai šneka, juokiasi. širdingai sveikinasi susidaro linksma nuotaika, jauki atmosfera. Pasigirsta pirmas, antras ir trečias skambutis, visi nurimsta, nekantriai laukia konferencijos darbų pradžios. Gražiai išpuoštoje scenoje pasirodo moksleivių at-kų pirmininkas ir gražia, turininga kalba atidaro konferenciją. Konferencija prizidiuman išrenka: Dr. P. V. Raulinaitį, stud. Gabaliauską ir dg. Kuodytę; sekretoriatan: Griniutę, Gudą ir Stravinską. Konferencija darbus pradeda at-kų himnu. Prezidiumui padėkojus už suteikimą jam didelės garbės, pasipylė malonūs, jausmingi, įspūdingi sveikinimai. Žodžiu konferenciją sveikino: kun. Mieleška J. E. arkiv. J. Skvirecko vardu, stud. Labanauskaitė „Pavasario“ Sąjungos vardu, Seimo atstovas p. Mikšys — Ūkininkų Sąjungos vardu, stud. Žukauskas — Stud. At-kų Kauno Draugovės vardu, stud. Kazėnas L. Skautų Brolijos Vyriaus. Štabo vardu, kun. Rėklaitis — Marijonų Kongregacijos vardu, p. Turauskas — Krikščionių Demokratų Partijos vardu, prof. Kuraitis — Šv. Kaimiero Dr-jos ir Teol. Filos. Fakulteto vardu, p. L. Gira — „Ryto“ redakcijos, Dr. Ruginis — L. K. Mokytojų S-gos ir Kat. Moterų Centro Valdybos vardu, stud. Rastenis — Blaivybės Dr-jos, p. Vasarevičius — Utenos apkr. Katalikų org-jų vardu, stud. Valančius — Vienos Stud. At-kų Draugovės vardu, Dr. Česaitis — Ateitininkų sendraugių vardu, Dr. Raulinaitis — mokslo kooperacijos „Žinija,“ Mažažemių ir Naujakurių S-gos ir „Darbininko“ Redakcijos vardu. Raštu sveikina: „Ateities“ Redaktorius J. Grinius iš Prancūzijos Alpių, Vilkaviškio vyskupas koadjutorius prof. M. Reinys, Rygos at-kai, Susiš. Fondas, Kat. Moterų Dr-ja ir kun. Krupavičius.

Sveikinimams išsisėmus Dr. Raulinaitis skaito gan aktualią paskaitą: „Šiandieniniai uždaviniai“. Gan įdomioj paskaitoj prelegentas liečia moksleiviams aktualiausius šių dienų klausimus, nustato ir nušviečia at-kijos gyvenimo planus.

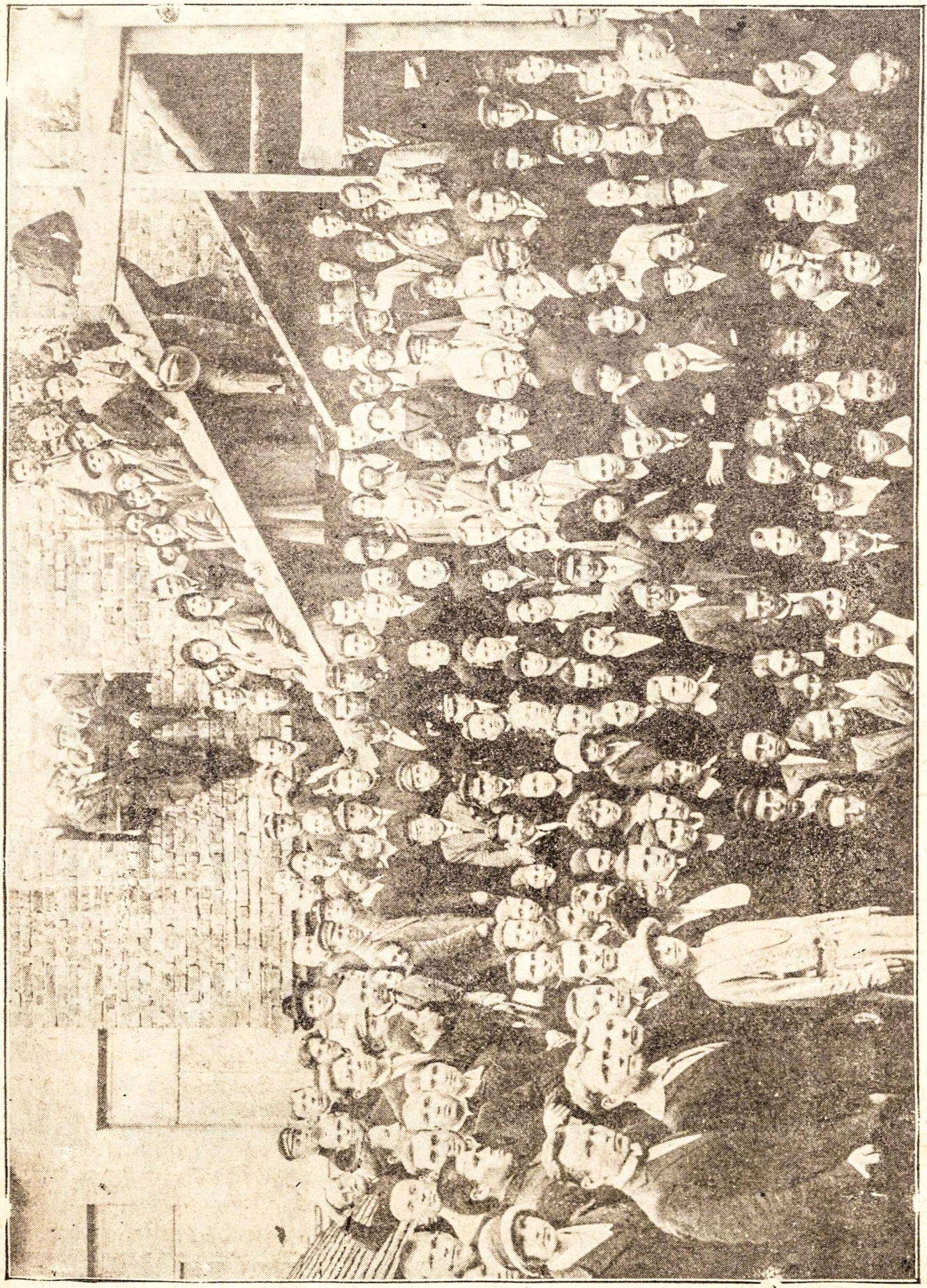

L. K. M. At-kų Konferencijos dalyviai prie statomų At-kų Rūmų.

Antram posėdžiui susirenka 15 val. Atstovai praneša Konferencijai savo kuopų praėjusių metų darbus. Iš kuopų pranešimų žymu, kad ateitininkai moksleiviai nėra kieno nors vergiškai vedami, bet patys savo kuriamąja galia, iniciatyva savaip tvarko savo kuopelių veikimą ir iš organizacijos patiria daug savo kūnui ir dvasiai naudos. Tiesa, yra ir klaidų ir net kai kurių kuopų apsileidimo (kai kurios kuopos neatsilygina už „Ateitį"!).

Pranešus atstovams savo kuopų veikimą buvo pranešta iš centrų: Dainavos, Žemaičių, Kauno rajono. Iš centrų pranešėjų buvo aišku, kad laikui bėgant ateitininkijos gyvenimas savotiškai formuojasi, senuosius org-jos veikimo būdus taikindamas laiko dvasiai. Ateitininkija nesitenkina vien sausomis gyvenimo formulomis, teorija, bet savo skleidžiamuosius idealus taiko praktiškam veikimui.

Ateitininkai nesitenkina vien save tobulinti, vien savo asmenybę ugdyti, bet rūpinasi visos tautos, visuomenės reikalais. Pav. Kauno Rajono eucharistininkai, benešdami išganinga eucharistijos palaimą žmonėms, rūpinasi socialiu veikimu. Kauno eucharistininkų veikimas yra labai sekmingas.

Gale praneša savo veikimų Centro Valdyba, „Ateities" Redakcija ir Administracija ir Rev. Komisija. Iš C. Valdybos pranešimo, kurį davė Raulinaitis, matyti, kad at-kų s-gos organizavimosi idėja yra dar nebaigta ir šiais laikais gan svarbi. Valdyba stengėsi ir toliau turės rūpintis naujais org-jos rėmais, kuriuose galima būtų sutalpinti visas mūsų org-jos gyvenimas. Lig šiol valdyba daug dėjusi pastangų del svarbiausių at-kų sekcijų išplėtimo — kaip eucharistininkų, abstinentų, sportininkų. C. V. turėjusi nemažą išdo apyvartą. Materiallai org-jai daugiausia padėjo Kaune gyvenantieji at-kai sendraugiai, kuopos gi ne visos su centru atsiskaičiusios.

„Ateities" Redakcijos pranešimą padarė A. Januševičius. Iš pranešimo matyt, kad šiemet „Ateities" tiražas gan padidėjęs ir pati „Ateities" yra gan įvairi ir įdomi. „Ateities" darbas būtų dar sekmingesnis, jei visos kuopos laiku atsiskaitytų su administracija. Dabar gi kai kurios apsileidusios kuopos trukdo ir sunkina Redakcijos ir Administracijos veikimą. „Ateities" Administratorius duodamas atskaitą paskaito skolingas kuopas. Revizija Centre ir kuopose trūkumų mažai radusi.

Trečią konferencijos posėdį 20 dien. 19 val. pradeda Dr. Ruginis savo paskaita: „Savarankiškojo moksleivijos lavinimosi reikšmė". Čia gerb. referentas paliečia labai svarbų ateitininkams asmenybės ugdymo klausimą, derina ateitininkų kuopelių veikimą su pedagogikos dėsniais ir mokyklos tikslais nurodo kai kurias kuopelių veikimo ydas. Po paskaitos konferencijos dalyviai skirstosi į sekcijų posėdžius.

Ketvirtasis konferencijos posėdis įvyksta 21 d. 9 val. Prof. Dr. Pr. Kuraitis skaito mokslinio turinio paskaitą: „kultūros pažanga ir pasaulėžiūra."

Stud. Gabaliauskas kalba del statomųjų Ateitininkų Namų. Nutarta, kad viekviena at-kų kuopa namų reikalams įmokėtų 20 litų ir kiekvienas narys po 2 lit. Be to, konferencija dėkoja, broliams amerikiečiams už jų gausų ateitininkų šelpimą.

Baigus namų statymo klausimą, stud. J. Žagrakalis skaito paskaitą „Ankietos ir jų daviniai".

Penktas ir paskutinis posėdis įvyksta apie 4 val. Įvairios komisijos daro pranešimų: reorganizacinė, mergaičių, organizacinė, sumanymų, redakcinė. Pranešami slaptų rinkimų į Centro organus rezultatai. Į C. Valdybą išrinkti: A. Raulynaitis, A. Stalioraitytė, J. Dobravolskis, V. Ražaitis, St. Lūšys, O. Kubiliūtė, Borisas, Viliamas, Griniutė; į Rev. Kom. — Gabaliauskas, Berulis, Jonkaitytė, Makutėnas ir Drūtys, „Ateities" Redaktorium išrinktas A. Januševičius.

Priimamos šios padėkos ir rezoliucijos:

1) *Amerikiečiams lietuviams.* Konferencija išklausiusi Ateitininkų Namų statymo Komiteto pranešimą ir patyrus, jog broliai amerikiečiai savo aukomis milžiniškai parėmė Ateitininkų Namų statymo darbą, už tą didelę paramą brangiems užjūrio tautiečiams reiškia širdingos padėkos.

2) Konferencija išklausiusi Centro Valdybos, Ateitininkų Namų Statymo Komiteto, „Ateities" Redakcijos ir Administracijos, Revizijos Komisijos pranešimus ir patyrusi apie jų didelius nuveiktus darbus, visų šių įstaigų nariams širdingai dėkoja, už pasidarbavimą.

3) *Mergaičių veikimo reikalu.* Visose kuopose mergaitės veikia atskirose kuopelėse;

Kur galima mergaitėms steigiama gailestingų darbų, pritaikamojo meno ir rankdarbių sekcijos.

4) *Meno sekcijų reikalu.* Pageidaujama, kad prie gimnazijos chorų ateitininkai sudarytų savo chorelius, o iš šių chorelių bendrą visos organizacijos chorą;

Stengtis sudaryti savo orkestrus;

Pageidaujama, kad meno sekcijos stengtųsi rinkti liaudies meno dalykus.

5) *Eucharistininkų veikimo reikalu.* Nutariama prisidėti prie Lietuvos Eucharistinio Jaunimo Sąjungos ir pavedama Centro Valdybai pasiųsti savo atstovą į šios Sąjungos Centro Komitetą.

Pageidaujama, kad visos kuopos prisidėtų prie šv. Aloizo 200 metų Jubiliejaus šventimo.

6) *Visuomenininkų veikimo reikalu.* Kadangi nuoseklus ir pasekmingas visuomeninis darbas galimas tik tada, kai turima ne tik praktišką sugebėjimą, bet ir gilų teoretinį pažinimą, nutarta, kad visuomenininkų sekcijos nariai, besiruošdami prie visuomeninio darbo pirmon eilėn ypatingos domės kreiptų į teoretinį pasiruošimą, plačiai apsipažindami su visuomeniniais mokslais.

Baigiant konferenciją pasipila vėl jausmingos kalbos, širdingi linkėjimai. Konferencija didžiausiu širdingumu sutinka p. Šimutį, kuris amerikiečių katalikų lietuvių vardu kalba į ateitininkus. Dar kalba sendraugių vardu Dr. Česaitis, naujos Centro Valdybos vardu — dg. Viliamas, naujai išrinktas „Ateities“ Redaktorius, dg. Jonkaitytė, dg. Dagilis ir kiti.

Paskutinį atsisveikinimo žodį taria prezidiumo vardu Dr. Raulinaitis. Ateitininkas negali nuliūsti, jis turi kurti savo tautai vis kilnesnį, vis gražesnį rytojų. Ateitininkas turi visada gyvenimo sūkuriuosna žengti su Kristumi, nes tik Jo tvirtinima, stiprinama ateitininkija visur laimės savo idealų kovą. Konferencija baigiama giesme „Dievas mūsų Gelbėtojas“, at-kų ir tautos himnais.

At-kų Namams statyti Komitetas skelbia nuo rugsėjo m. 15 d. iki spalių m. 15 d. aukoms rinkti mėnesį. Ateitininke, dėk visas pastangas, rink aukas, platink „plyteles“!

Stud. J. Žagrakalys

Ankietų daviniai.

(Šių metų konferencijoje padaryto pranešimo santrauka).

1924 m. birželio mėn. C. V-ba buvo išsiuntinėjusi at-kams ankietų, liečiančių keturias org. narių gyvenimo sritis. Šiandie ankietų daviniai dalinai jau pasenėję, bet kai kas dar yra ir įdomu.

Ankietų uždavinys buvo nušviesti bendrais bruožais mūsų organizacijos padėjimas ir duoti progos moksleiviams at-kams pažvelgti į save kaipo į asmenį ir organizacijos narį.

Pirmon galvon tenka pastebėti, kad 84,03% at-kų kilę iš kaimo ir jų dauguma materialiai yra visai aprūpinti, tik 30% pasisako uždarbiaują daugumoj privatinėmis pamokomis.

Į at-kus daugiausia stoja norėdami lavintis savaimingai dirbti ir auklėtis krikščioniškos dorovės pagrindais. Antra, jau gimnazijos sienose norį nusistatyti sau vispusišką ir pastovią pasaulėžiūrą ir nutiesti pagrindus tolimesniam gyvenimui. Iš smulkesnių motyvų pažymėtina — įpratimas į organizacinį darbą, lavinimasis viešai reikšti mintis ir jas logingai apginti, gilinimasis į atskiras mokslo ir meno sritis ir tt. Šita specializacija pastebima sekcijose, kuriose dalyvauja 69,54% visų narių. Bet lyginant sekcijų susirinkimus su kuopelių, tik 30,5% pasisakė, kad pirmųjų susirinkimai yra naudingesni už antrųjų, nes pastarieji yra bendresnio pobūdžio. Tokių, kurie nepatiria asmeninės naudos iš dalyvavimo organizacijoj tėra tik 4,7%, kiti, be ko kita, pasisako, kad turėdami progos rengti referatus yra verčiami skaityti daugiau knygų, žurnalų; klaustis mokytojų patarimo ir kitokiais būdais įgyti žinių. Palietus knygų skaitymą reikia paminėt, kad labai nedaug skaitoma svetimomis kalbomis pasaulėžiūrą liečiančių raštų, nes jų, viena, trūksta gimnazijų knygynuose, antra, moksleiviai per maža kreipia dėmesio į svetimų kalbų mokymąsi.

Nariai rengią paskaitas, referatus, rašą įvairius rašinėlius ir k. sudaro 56,5%, o kiti nusiskundžia neturį drąsos viešai pasirodyti, nesugebą ar laiko nullekamo trūksta.

„Ateitį“ skaito 80,7%, iš jų daugelis nėra užsisakę, bet skaito gavę iš draugų. Į laikraščius rašinėja 16,8%, kas yra labai nedaug. Ir yra 12,3% tokių, kurie laikraščių bendrai nė neskaito.

Klausiami, ar norėtų dirbt atskirose bernaičiams ir mergaitėms kuopelėse, ar bendrose, tai už bendrąsias pasisako 25,1%. Jei imtume vien mergaičių atsakymus, tai jų tik 13,37% norėtų mišriose kuopelėse dirbt. Antras į šį panašus klausimas, ar bendroje mokykloj norėtumei mokytis, ar atskiroj. Už pirmąjį pasisakė 25,87%. Mergaičių gi mišrioj mokykloj norinčių mokytis 14,37% teatsirado, tik gaila, kad atsakymai daugumoje nebuvo motyvuoti, bet nusistatymas aiškus.

Pergyvenančių abejojimus iš pasaulėžiūros srities pasisakė 29,26%, bet daugumoje ne iš esminių dalykų[1]). Doroviniam savo gyvenimui stiprinti daugelis imasi maldos, darbo, peržiūrėti praleistos dienos pasielgimus, sporto ir net muzikos. Pastaroji, pasirodo, turi įstabios galios atitraukti žmogų nuo žemės minčių ir poelgių. Maldoje dauguma randa suraminimo ir vilties pakilti į gražesnį pasaulį. Tokių, kurie apleidžia rytmečio ir vakaro maldą radosi 4,2%. Doroviniai kilti daugumoj trukdo negeistini įpročiai, silpna valia ir kitų pavyzdžiai.

Vietos stoka neleidžia pagrindingiau dalyko išdėstyti ir reikia pasitenkinti bendru pastebėjimu, kad moksleivių at-kų gyvenime, kaip matyti iš ankietų, yra daug kilnaus idealizmo, nemaža pastangų tobulintis ir ruoštis ateityje būti naudingais savo tautai ir žmonijai darbininkais.

Iš ankietų siųstų kuopoms turiu konstatuoti, kad 1924/5 m. m. at-kų skaičius padidėjo 34%, o perėjus į praėjusius mokslo metus tas skaičius vėl pašoko 39,86%. Praėjusiais mokslo metais 43 kuopose (jų yra 69, tik iš kitų dar negauta užpildytų ankietų) buvo 6014 narių. Mergaitės sudaro 38,73% bernaičių. Jaun. at-kai — 28,13% visų narių; skautai — 11,09%. Įdomu dar pažymėti, kiek at-kų dalyvauja kokiose sekcijose, būtent: abstinentų sekc. — 1091 nar. (18,1% visų at-kų); sporto — 718 (neskaitome tų, kurie dalyvauja L. G. ir Š. F. klūbuose); eucharistininkų — 440 (7,3%); literatūros — 191; meno — 127; visuomenininkų — 322: dramos — 70; tapybos — 12; filosofijos — 37; retorikos — 41; namų ruošos — 60: gamtos-matematikos — 27; rankų darbelių bei pritaikomojo meno — 89; folkloristų — 9; kalbų mokslo — 13; eksperantininkų — 21 ir muzikos (narių sk. nežinomas). Be to, 14,3% at-kų abstinentų nedalyvauja sekcijose nariais, tad abstinencija labiausiai plinta at-kuose, paskui sportas, menas, eucharistija ir k. Kai kurie moksleiviai labai pageidauja, kad C. V-ba ypatingo dėmesio kreiptų į meną. Iš patiektų davinių nereikia daryti klaidingų išvadų, sakysim pav., kad at-kų tapytojų-mėgėjų tėra tik 12, jų yra nepalyginamai daugiau, tik čia 12 yra į sekcijas susibūrę. Čia niekur nematyti nė vienos kooperacijos sekcijos, o reikėtų at-kams net pačius kooperatyvėlius kurti, ne tik teoretiškai su šiuo mokslu susipažinti.

Iš suminėtų ir dar nepatiektų davinių savaime peršasi mintis, kad mūsų organizacija kasmet plinta, auga, o jos nariai vis platesnes ir platesnes mokslo bei meno sritis apima. Kitos taip vispusiškai gyvenimą apimančios organizacijos moksleivių tarpe nėra. Ateitininkų ideologija psichologijos šviesoje labiausiai atatinka mūsų besimokančiai jaunuomenei. Tai patvirtina realūs daviniai. Ir šiai organizacijai galima tik palinkėti sekmingai suburt po savo vėliava absoliutinę moksleivijos didžiumą.

---

[1]) Turį abejojimų iš pasaulėžiūros srities gali raštu kreiptis į „Ateities" redakciją. Norėdami gauti atsakymą ne per „Ateitį", teprideda pašto ženklą. Red.

A. Kučinskas

Mūsų konferencijos

Dėdami šį straipsnį manome, kad šiuo klausimu pareikš savo nuomonę ir kiti. Red.

Maža šeima savo kasdieniniame gyvenime pasitaria, pasikalba, kalp atlikti vienas ar kitas darbas. Ir darbas eis tinkamai tik tada, kada bus gerai, aiškiai numatomi rytojaus darbai. Didesnė šeima, kur yra daugiau galvų, juo uoliau privalo rūpintis sutarti. Šeimai galime prilyginti organizaciją. Organizacija, siekdama savo tikslų, visados privalo rinktis pačius tinkamiausius kelius. Ogi tuos kelius pasirinkti privalo ne kiekvienas narys atskirai, bet visi drauge, kad bendrai galėtų eiti prie tikslo. Šiokiems, o ne kitokiems reikalams ir daromos mūsų konferencijos.

Iš paviršiaus žvelgus, atrodo, kad pas mus viskas gerai — konferencijos vienu užsimojimu išriša eibes visokių klausimų, iškelia pageidavimų, padaro nutarimų — tik vykdink gyveniman, o darbo turėsi pakankamai. Principe joks organizacijos narys tokiam darbui negali prieštarauti, o vien tiktai visomis pastangomis padėti. Tačiau gyvenimas — tasai dažnai nepageidaujamas veidrodis, — kartais parodo visai ką kita — daug nutarimų lieka tik popieroj ir amžiams liudija apie gerus norus...

Kas čia kaltas, ar konferencijos, kad daug nutarimų padaro, ar nariai, kad jų visų neišpildo? Štai klausimas, kuriuo turėtų susirūpinti tos įstaigos, kurios konferencijas šaukia ir nutarimų vykdymą prižiūri. Aš iš savo pusės noriu tik pasidalinti keliomis mintimis apie mūsų konferencijas, kaip jos atrodo ir kas jose taisytina.

Jau keletas metų, kaip tenka dalyvauti mūsų konferencijose, todel palyginus vieną konfererciją su kita, galima daryti kai kurių išvadų. Ir štai, kažkaip nenoromis jauti, kad tos konferencijos viena į kitą labai panašios, gvildena vis tuos pačius klausimus, įvyksta vienodose aplinkybėse ir vienoda tvarka. Per tai darosi nuobodžios, lyg ir nuo gyvenimo nutolusios. Negalėčiau prikišti, kad mūsų konferencijos negausios — jos net daug dalyvių turi (tuo reikia tik džiaugtis), tačiau galėtų būti dar gausesnės, jeigu nepagailėtume kiek reklamos. Paprastai mūsų organas paskutiniame numery, vos ne paskutiniam puslapy paskelbia, kad tada ir tada įvyks konferencija (ryškiausias šių metų pavyzdys), o kas joje bus svarstoma — tai prieš kelias dienas gali paskaityti dienrašty arba išgirsti tik konferenciją atidarant... Vadinasi, susirenkam nežinodami, ką veiksime, paskui svarstome visa expromtu ir daugiau katučių paplojame tam, kas gražiau pašneka.

Štai vienas ryškiausias trūkumas, tai nepasiruošimas iš anksto. Kad to išvengtume, prie konferencijos turime ruoštis iš anksto

ir savo organe svarbesnes ar bent vedamąją konferencijos mintį nušviesti ir pasvarstyti. Tokiu būdu mes nusikratytume kalbų ir nutarimų apie viską, ir konferencijos pasidarytų įdomesnės, gyvesnės ir, mano manymu, atneštų daugiau naudos.

Mūsų konferencijos turėtų būti kiek trumpesnės, — tęstis daugiausia dvi darbo dieni, nes tada provincijų atstovams bei svečiams pragyvenimas mažiau atsieitų, mažiau žmonės pavargtų ir daugiau atvažiuotų. O tai yra labai svarbu. Prie šiokio laiko apsiribojimo, reikėtų įnešti reformų ir į automatiškąją dienotvarkės pusę — būtent: pradedamąsias kalbas, sveikinimus ir užbaigiamąsias kalbas. Ypač reikėtų naikinti sveikinimus, be kurių joks Lietuvoje susivažiavimėlis neapsieina, o ateitininkų konferencijos net po porą ar trejetą valandų turi klausyti linkėjimų ir pamokslų iš visokių organizacijų. Užtektų, jei tokias konferencijas pasveikintų ir laimintų mūsų ganytojai. Mes tada pilnai jaustume, kad mūsų, kaip katalikų, žygiams jie pritaria ir juos laimina. Sveikinimai vartojami tik iškilminguose momentuose, kaip per jubiliejus, per šventes, suteikia daug daugiau moralinės paramos ir naudos, negu jie vartojami kasdien. Tas pats ir su eile baigiamųjų kalbų. Jos stengiasi paveikti į jausmus ir, tiesa, tas joms pasiseka — sužadina didžiausį laukimo jausmą, kad greičiau pasibaigtų... Vietoj dešimties bet kokių kalbų, užtektų dviejų gerų.

Dažnai skundžiamės, kad posėdžių negalime punktualiai pradėti. O jų negalime pradėti punktualiai, nes punktualiai nebaigiam posėdžių ar atskirų punktų. Kasmetinių konferencijų praktika rodos turėjo pamokyti, bet nepamokė. Ypačiai turėtume reguliuoti paskaitas, kad jos būtų pritaikytos (stilium ir turiniu), deramai suglaustos būtų neperilgos ir jų būtų nedaug.

Pastarųjų metų konferencijose, kiek pastebėjau, žymiai sumažėjo moksleivių iniciatyva. Tai ypač buvo žymu šių metų konferencijoje. Kas tą iniciatyvą slopina? Kai kas sako, kad dabar mokiniai amžiumi esą daug jaunesni, mažiau pasiskaitę, todel ne taip drįstą viešai su savo nuomonėmis pasirodyti. Gal būt šioji nuomonė ir turi kiek pagrindo. Bet man rodos, kad čia daugiausia bus kalti studentai — jie del savo didelio uolumo, noro jaunesniems pagelbėti, o kartais net pasireklamuoti (sic! faktas) visai nustelbia moksleivius. Šių metų konferencijoj jaučiau, lyg tai būtų ne moksleivių, bet studentų konferencija. Tik iš kalbų supratau, jog visa taikoma moksleiviams. Tam daugiausia kalta Centro Valdyba, kad į visas konferencijoje komisijas ir dalinai prezidiuman buvo pasiūlyti, žinoma ir išrinkti, beveik vieni studentai. Ateity panašiai neturėtų būti. Studentai privalo panašiose konferencijose tik padėti, o ne visa spręsti ir vadovauti. Duokime daugiau iniciatyvos patiems moksleiviams, nes organizacija tinkamai gyvuoja tik tada, kai ja rūpinasi jos pačios nariai, o ne svetimi. Didesniam konferencijų pasisekimui ne paskutinės reikšmės turi ir vietos klausimas. Nuo 1919 metų visos konferencijos daromos Kaune. Nuolat arba bent keliose konferencijose daly-

vaujantiems ši vieta jau nusibodo, nes neįvairu. Taigi ir mūsų konferencijos būtų pravartu daryti kiekvienus metus kitose vietose, kaip Šiauliuose, Marijampolėje, Panevėžy, Palangoje, Vilkavišky etc. Taip praktikuoja užsieniuose įvairios organizacijos ir tarptautiniai kongresai. Vietos keitimas mums būtų keliariopais atžvilgiais naudingas: moksleiviai gautų progos daugiau Lietuvą pažinti, būtų daug įdomiau ir labiau sukeltų aktingumą toje vietoje, kur būtų konferencija. Čia galėtų kilti tik kai kurių techniškų ir finansinių kliūčių, bet kiek aš jas esu svarstęs, tai jos atrodo menkos. Technišką paruošimą galėtų atlikti vietinė kuopa, o visa tai prižiūrėti galėtų atvykti atstovas kad ir iš Centro. Visa kita gali ruošti Centras. Del finansinių sumetimų išeina tas pat. Jei dabar žemaičiams ir aukštaičiams daug kainuoja Kaunas pasiekti, tai jie lengviau pasieks Šiaulius, o suvalkiečiams atsieis kiek brangiau. Jeigu gi galima pasiekti Kaunas, tai galima pasiekti ir Marijampolė, nes čia mažas skirtumas.

Štai keletas mano asmeniškų pastabėlių. Panašių gal atsirastų ir daugiau pas kitus — teparašo, nes klaidų pastebėjimas ir nurodymas jokios organizacijos nežemina, o tik rodo, kad toji organizacija tvirtėja, nes ruošia ateičiai kelius. Tikiuos, kad čia paliestieji klausimai bus rimtai mūsų organizacijos vadų apsvarstyti ar tai šio žurnalo skiltyse, ar tai savo posėdžiuose.

Ateitininke, skaityk ir platink at-kų leidžiamus žurnalus „Ateitį“ ir „Židinį“!

Buvęs „Ateities“ Redaktorius Jonas Grinius

(Biografijos bruožai).

Jis gimė 1902 m. vasario mėn. 21 d. Šiaulių apskr. Joniškio parapijos Giminėnų kaime paprastoj dūminėj grįčioj, kaip ir daug kas. Kadangi jis pats su noru pratinosi į raštą, tai motinai neteko perdaug vargti, kol Jonukas išmoko skaityti lietuviškai, o tėvelis nedaug vargo turėjo, kol pramokė jį šiek tiek „rusiškai“ rašyti (žinoma ir skaityti; pats tėvelis skaitė ir lietuviškai ir „rusiškai“, bet rašė lietuviškai rusiškomis raidėmis).

Į pradžios mokyklą Jonuką tėvai leido dviejus metus, o paskui motina pradėjo įkalbinėti tėvą, kad ruoštų į gimnaziją, ir 1913 m. rudenį Jonas atsidūrė Šiauliuose, kur ruošėsi į gimnaziją. 1914 m. pavasarį išlaikė egzaminus į pirmą klasę ir grįžo į Joniškį. Rudenį, mokslui prasidėjus, mirė Jonuko tėvelis, ir motinai vienai teko ir jo mokimosi išlaidas ir kitus šeimos vargus pasiimti ant savo pečių.

1915 m. užpludus į Lietuvą vokiečiams Jonukas su motina ir trim jaunesnėm sesutėm apleidžia gimtąsias apylinkes. Iš pradžių gyvena Abeliuose, paskui už Dvinsko Viškluose. Vėliau visa šeima nusikelia į Vitebską, o Jonukas pradeda lankyti Vitebsko Imperatoriaus Aleksandro I-jo Gimnaziją, ją lanko lig 1918 m. pavasario ir baigia čia keturias klases. Tų pačių metų rudenį parvažiuoja į Lietuvą ir įstoja į Šiaulių Lietuvių Gimnazijos V-ją klasę.

Šiaulių gimnazijoj jis arčiau susigyvena su at-kais (Vitebske būdamas jis juos žinojo iš „Ateities Spindulių“).

1919 m. vasarą Jonas tampa išrinktas Joniškio „Pavasario“ kuopos sekretoriumi, o tų pat metų rudenį Šiaulių at-kai jį išrenka į Redakcijos komisiją, kur jis draugų patariamas ir padedamas pradeda „redaguoti“ ir leisti Šiaulių At-kų kuopos laikraštėlį „Ateities Žiedas“. Jonas jį redagavo, kol baigė gimnaziją, o per tą visą laiką buvo at-kų kuopos valdyboj.

1920 m. lenkams užpuolus Vilnių, Jonas kurį laiką eina Šiaulių šaulių būrio iždininko pareigas. Bet gražiausiai jis prisimena savo darbą at-kų tarpe: kiek čia gražių norų ir sumanymų, kiek entuziazmo ir pasiaukojimo, kiek draugiškumo ir džiaugsmo! Kiekvienas darbelis buvo atliekamas iš širdies ir su noru. Gimnazijoj būdamas Jonas pradeda mėginti savo gabumus rašydamas šį tą iš dailiosios literatūros.

1922 m. baigęs gimnaziją J. Grinius įstoja į Liet. Universiteto Teologijos-Filosofijos Fakulteto Filosofijos skyrių. Čia studijuoja literatūrą, pedagogiką, psichologiją ir filosofiją. Vos įstojęs į un-tą drauge su J. Steponaičiu imasi dirbti „Ateities“ Administracijoj, kurios pajrusius reikalus jiedu gana žmoniškai sutvarko. 1923 m. pradžioj perėmęs „Ateities“ Redakciją J. Mičiulis pasikviečia J. Grinių redaguoti dailiosios literatūros skyrių. 1923 m.

rudenį jis išrenkamas į „Pavasario“ Sąjungos Centro Valdybą ir pakviečiamas „Pavasario“ Redaktorium. Šitie metai yra gana sunkūs jo darbo metai, tačiau ir tada jis remia „Ateitį“.

Nuo 1924 m. rudens lig 1925 m. pavasario daugiau atsiduoda mokslui, tačiau dirba ateitininkų įstaigose ir gan uoliai bendradarbiauja „Ateity“. 1925 m. ruošiant II At-kų Jubiliejaus Kongresą J. Grinius būna vienas uolesniųjų darbininkų. Tas pats Kongresas jį išrenka At-kų Vyriausios Valdybos Generaliniu Sekretorium. Tų pačių metų Moksleivių At-kų Konferencija J. Grinių išrenka „Ateities“ Redaktorium, kurio pareigas ėjo lig š. m. konferencijos. Tais pačiais 1925 m. jis pradeda eiti ir mokytojo pareigas Sim. Daukanto Mokytojų Sem.

Šių 1926 m. sausio mėn. 12 d. J. Grinius baigė mokslą Lietuvos Universiteto Teologijos-Filosofijos Fakultete ir gavo diplomą su pažymėjimu „labai gerai“. Vasarą jis išvažiavo į Prancūziją prancūzų kalbos ir literatūros studijoms pagilinti. Dabar yra Grenobly, o paskui žada persikelti į Paryžių. Reikia manyti, kad dr. J. Grinius visumet pasiliks artimas „Ateities“ draugas ir galutinai baigęs savo studijas sėkmingai dirbs Dievui ir Lietuvai.

A. Pavalkis

Pirmas Liet. Eucharistininkų Jaunimo Suvažiavimas

Š. m. birželio 20 — 21 d. Kaune, kukliai žalumynais išdabintoj T. Jėzuitų salėje įvyko pirmas Lietuvos Eucharistininkų Jaunimo suvažiavimas. Erdvi, didžiulė salė buvo pilnutėlė gražaus jaunimo, kuris troško drauge su pasauliniu eucharistininkų kongresu Čikagoje pagarbinti Eucharistiją ir pradėti gilų eucharistinį judėjimą Lietuvoje. Dalyvavo: studentai, moksleiviai - ateitininkai ir pavasarininkai. Taip pat atsilankė ir teikėsi pasveikint suvažiavimą J. E. Arkivysk. metrop. J. Skvireckas, vysk. M. Reinys, daug L. U. profesorių ir šiaip visuomenės veikėjų. Negalėjusieji atvykti Lietuvos vyskupai atsiuntė sveikinimo telegramas.

Po visos eilės sveikinimų ėjo įvairios paskaitos: 1) prof. P. Dovydaičio — „Lietuvos eucharistininkų istorija“ 2) prof. B. Česnio — „Tarptautinių eucharistinių kongresų istorija ir jų įtaka pasauliui“. Paskaita Paukščio — „Eucharistininkų jaunimo veikimas užsieny“.

Pirmam posėdžiui pasibaigus buvo graži eucharistininkų valanda, Tėvų Jėzuitų bažnyčioj. Morkelis pasakė pritaikomą tai valandai pamokslą. Pagarbinę Šv. Sakramentą visi suvažiavimo dalyviai prieina išpažinties.

Antros suvažiavimo dienos rytą bazilikoje arkivysk. J. Skvireckas laikė iškilmingas mišias, per kurias vargonais grojo kompoz. p. Naujalis. Visi suvažiavimo dalyviai priėmė iš arkivyskupo rankų

šv. Komuniją. Po mišių kun. Endzlulis pasakė gražų pamokslą. Popietiniam posėdy, doc. J. Česaitis skaitė paskaitą „Praktinis eucharist. veikimas“. Po jos priimamos rezoliucijos... Išrenkamas vykdomasis komitetas iš „Pavasario“ Sąj-os dvasios vado kun. Dr. Ig. Česaičio, At-kų Centr. Euch-kų Reikalų Vedėjo, ir stud. M. Krasniskaitės, kurie rūpintųsi Eucharistininkų reikalais ir šauktų jų suvažiavimus. Baigiant suvažiavimą jausmingai sugiedota „Dievas mūsų prieglauda ir tvirtybė“...

Vakare po T. Jėzuitų bažnyčios pastoge įvyko agapė, per kurią vysk. M. Reinys, Monsign. Faidutti, prof. Dovydaitis ir kiti garbingieji svečiai savo prakalbose iškėlė gražių minčių. Po labai kuklios vakarienės visi suvažiavimo dalyviai ir svečiai paspaudė vienas kitam broliškai rankas ir atsisveikinę visi kartu nuėjo dar kartą į bažnyčią paprašyti Aukščiausiojo palaimos savo pasiryžimams.

A. a. Antanas Vilkavickis

Vėl liūdnai sugaudė varpai. Beširdė mirtis mums išplėšė brangų idejos draugą Antaną Vilkavickį. Jis gimė 1911 metais Prienuose. 1920 metais įstojo mokytis į Prienų miesto mokyklą. 1923 metais įstojo į „Žiburio“ gimnazijos Prienuose antrąją klasę ir mokėsi joje iki mirties.

Skaisti saulė šviečia. Aukštai iškilęs gieda vyturėlis, krūmuose ant Nemuno kranto čiulba lakštingalėlė, gamtoje gera, ramu... Nuilsę mokslo metais moksleiviai džiaugiasi, galėdami siausti Nemuno bangose. Bet štai... Antaną jos paviliojo. Jis 1926 m. liepos 7 d. besimaudydamas Nemune paskendo. Palaidotas Prienų kapuose. A. a. Antanas buvo uolus ateitininkas.

Vitulis.

A. a. Antanas Platkevičius

Beširdė mirtis vis nesiliauja skynusi jaunas dar nepražydusias gėles.

Štai š. m. liepos mėn. 23 d. atsiskyrė iš giedraitiškių ateitininkų tarpo amžinai vienas mūsų idejos draugas Antanas. Jis prigėrė Giedraičių ežere ties Marciniškių dvaru.

Antaniukas buvo dar jaunas, vos 14-metų ir jau buvo baigęs vietinės Giedraičių Vid. Mok. 3 kl. Jis uoliai dirbo Giedraičių At-kų kuopoje abstinentų ir visuomeninkų sekcijoje.

Tad ilsėkis, brangus idejos drauge, Kristaus ramybėje ir lauk mūsų!

S-kas.

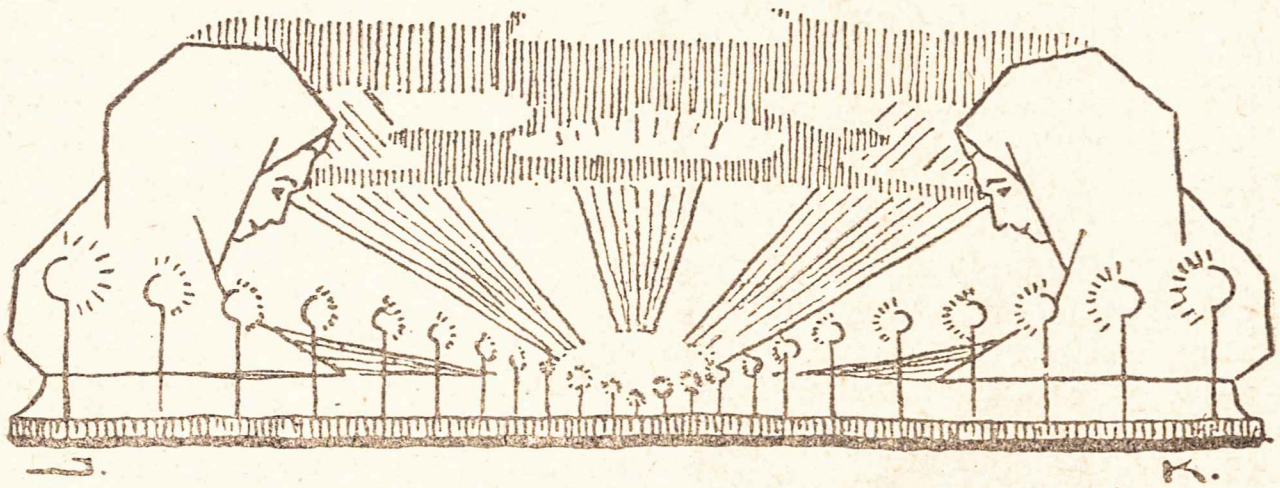

Jaunųjų žiedai

J. I. Matulaitis

Ant liepsnojančio aukuro...

I.

Įstabus ir nepaprastas buvo gegužio pavasaris. Savo gilia ir paslaptinga tyla, tarsi, kažką kalbėjo į atilsio valandėlę žengiančiam pasauliui, o kilnias sielas šaukė prie aukštų idealų. Nepapaprastas ir paslaptingas vakaras, jo ugninga saulė pajudino ir ir slėpiningai apsupo kilnia skraiste ir artojo sielą, kuris dirbo iškaitęs prie tamsios, šešėliuose skęstančios, girios. Sustabdė artojas arklius, giliai atsiduso, apsidairė, žvilgtelėjo į vakaro saulę. Apsišluostė nuo raukšlėtos kaktos prakaitą ir vėl atsiduso. Senelis-artojas jautė kažką nepaprastą savo tyroj sieloj, bet jos atdūsius tik girios tamsi ir klaiki tyluma tegalėjo suprasti. Senis Vaičiulis nesuprato šį vakarą savo sielos.

Keliu, vedančiu į Vaičiulių kiemą, sudardėjo ratai, sugirgždėjo vartai ir nutilo. „Gal Vincelis parvažiavo, gal kas negerai su juo atsitiko?..“ perbėgo šiurpi mintis Vaičiulio kūną. Jis taip jo gaili, taip myli jį; ištisas dienas vargsta, dirba, prakaituoja, kad tik jo vienintelis sūnelis Vincas liktų mokytas doras žmogus. Nerimsta Vaičiulis prie arklo, jo siela jaučia kažką nepaprasta... Palieka arklius ir eina iš lėto į sodybą. Iš pakrypusios, šiaudiniu stogu trobelės išbėgo jaunas, smagus, auksiniais plaukais vaikinas — Vincas, Vaičiulių sūnus. Sutiko nuilsusį savo tėvelį, maloniai pasveikino. Vinco veidas švietė drąsos ir pasišventimo spinduliais, akyse žėrėjo jaunystės ugnis.

— Gal kas bloga atsitiko, kad taip netikėtai?.. – paklausė tėvas eidamas į pirkią ir pastebėjęs viduje dar du nepažįstamus.

— Taip, tėveli, bloga...

— Nujautė mano širdis, kad su tavim, vaikeli, nelaimė kokia yra... Sakyk, Vinceli, vis Dievas padės perkęst.

Vinco veidas paraudo, akys sužaibavo, jis giliai atsiduso.

— Bloga, tėveli! Mūsų tėvynę, vos atbundančią, priešai puola iš visų pusių! Tuoj vėl lietuviui užners vergovės pančius ant kaklo, jei tėvynės sūnus neatrems savo krūtinėmis priešo durtuvo! Aš išvažiuoju šiandie, tėveli... Neliūdėkit, mano brangūs, gal sugrįšiu, pasimatysim...

Suskambėjo motutės rauda, per tėvelio veidą byrėjo rupios, kaip žirniai, ašaros. „Jei negrįš...“, krėtė šiurpi mintis Vaičiulio kūną ir širdį, lyg replės, gniaužė nepaprastas skausmas. Vincas stovėjo kaip sustingęs ir raudo ir balo. Plėšė jam širdį motutės ašaros, bet viena tik mintis perskrido per nuvargusią galvą, kad tėvynė šaukia po vėliava savo vaikus—ir vėl jo veidas nušvito drąsa, akys suspindėjo jaunystės energija.

— Telaimina tave, Vinceli, Dievas iš aukštybių! Jis tavęs neapleis, — prabilo išbalęs Vaičiulis, kada paskutinis „sudiev“ suskambėjo iš Vinco, vienintelio jo sūnaus, lūpų. Subraškėjo ratai ir dulkių debesys uždengė nuo Vačiulio ašarotų akių Vincą. Stovi Vačiulis prie vartų ir verkia priglaudęs savo žilą galvą ne į sūnelį, tik į baltą beržą, giliai užsisvajojusį vakaro tyloj. „Negrįš... Negrįš...“, šlamėjo slėpiningai beržo kasota viršūnė. „Negrįš...“, kuždą į senelio ausį pietų kvapsnus vėjelis.

*

Pažįstami laukai, miškai, upelių žalumynuose skęstantys šlaitai bėga pro Vinco akis primindami saulėtas jaunatvės, kūdikystės dieneles. Vėlyvo vakaro tamsoj paskendęs beržynas šlama kažkaip paslaptingai Vinco sielai „Sudiev...“ Čia jo tiek žaista, tiek lengvučių šilkasparnių svajų prisvajota, o dabar sudiev... Kaip sukasi mintys, maišos Vincelio galvoj, tai primindamos skaidrius kūdikystės laikus, tai mokyklos paliktą suolą, gyvus susirinkimus, draugus. Tai skraido tos mintys ties tėviškės laukais, kuriuos tik paliko. Užia mintys, sukasi. Žvanga tylos slėpiningi varpai, spengia jo ausyse: „sudiev, sudiev, sudiev!..“

II.

Užstojo baugi naktis. Tarška, dunda, ūžia, tarsi, žemė su žydru dangum maišosi. Rūksta žemė apie negilius apkasus, kurie tęsiasi ilgu iškilimu ir pasibaigia girios tankmėj. Kulkos zvimbia pro jaunų karžygių ausis, bet jų akyse spindi ugnis, karštesnė už žaibų liepsną, skaidresnė už saulės spindulius... Rodos, vienu mostelėjimu, vienu akių blikstelėjimu nutildys priešus ir tėvynės padangė nušvis!

Subaubė šūvis ir dusliai trenkė prie vieno apkaso... Iškilo žemių stulpas ir negailestingai užvertė mažą apkasą su keletu jaunų bernelių. Per dūmus, per dulkių debesį puolė šviesiu veidu vyras prie užverstųjų ir, it liūtas išalkęs, kasa drasko žemę, traukia nelaiminguosius... Spengia ausyse trenksmai, žibčioja baugios ki-

birkštys klaikioj tamsoj, bet karžygio kūno nekrečia šiurpas, jo šviečia akys... Bet staiga suvirpo... pasvyravo ir... pašlijo ant žemės... „Vinceli, drąsiau!..“ sušuko kažkas iš apkasų. Pakėlė žemėms užverstas akis, pasijudino ir sudribo... Sudejavo, atsiduso...

Aušo. Tilo iš lėto baugūs, dundėję ištisą naktį, ginklų griausmai. Šalia išdraskyto apkaso guli kraujuose paplukęs karžygis. „Vincas...“, lyg nusistebėjo rytinis vėjas... „Vincas... Vincas!“, spengė kažkas padangėj... Karžygis sudejavo, atsiduso ir vėl, sukandęs dantis iš skausmo, laukia paskutinės gyvenimo sekundės... Guli ant smilčių patalo, po galva pilkas, kraujuotas akmuo... Bėga, skrenda per svaigstančią jo galvą mintys. Atsimena vėl mokyklą, vėl plevėsuoja, rodos, prieš akis vėliava, ant kurios šviečia parašas: „Visa atnaujinti Kristuje“. Žiūri į švintančią dangaus mėlynę ir, rodos, mato, kaip aukštas, laiptuotas aukuras liepsnoja... Jį supa skaidri vėliava. Slenka prie aukuro karžygių būriai, nusilenkia spindinčiai vėliavai ir... krinta, šventa šypsena pasipuošę, į aukuro liepsną... Ant aukuro spindi parašas: „Dievui ir Tėvynei“, ant vėliavos — „Visa atnaujinti Kristuje.“ „Tas pats... Tas, kurio siekiau“, stebisi Vincas ir prisiartino su karžygių būriu prie liepsnojančio aukuro. Svaigsta galva, drumsčiasi vaizdai, akys, kurios švietė jaunystės ugnimi, blanksta, sęsta... Kruptelėjo Vincas, išpylė išbalusį veidą šalta prakaito rasa, lūpos dar sušnabždėjo: „Dievui ir Tėvynei“, ir užgęso... Užgęso amžinai.

Suspindo rytuose saulė, bet ji jau nežibėjo Vincui, ji švietė tėvynės žemelei, ir vargstantiems broliams artojams laisvės ir vilties spinduliais. Prašvito kalva nuo saulutės veido ir auksiniu spindesiu nušvietė šventa šypsena ir tyliu skausmu paliestą karžygio veidą. Jis gulėjo sustingęs, bet lūpos, rodos, šnabždėjo: „Dieve, atleisk priešams, nes jie nežino, ką daro!“

Ateitininkų gyvenimo kronika

Centro Valdyba, š. m. rugpiūčio mėn. 21 d. metinėje M. At-kų konferencijoje išrinkta, taip pasiskirstė pareigas: Lušys Stasys — pirmininkas, Rauckinas Stasys — vicepirmininkas ir visuomenininkų reikalų vedėjas, Viliamas Vladas — sekretorius, Stalioraitytė Aldona — mergaičių reikalų vedėja, Griniutė Cicilija — iždininkė, Barisas Juozas—eucharistininkų reikalų vedėjas, Kubiliūtė Ona — abstinentų reikalų vedėja, Dobrovolskis Jurgis — jaunesniųjų ateitininkų reikalų vedėjas, Ražaitis Viktoras — kūno kultūros reikalų vedėjas.

Lazdijai. Seinų kuopa po atostogų pradeda judėti: padarytas valdybos posėdis, kuriame nusistatyta veikimo planas. Kuopos valdybos sąstatas: V. Drūtys — pirmininkas, V. Valiukevičius — vicepirmininkas, J. Stanulis — sekretorius, O. Bradauskaitė — iždininkas, M. Mikužytė — mergaičių reikalų vedėja, O. Alksninytė — knygininkas ir M. Vektaris — archyvininkas.

Baigė. Pereitais mokslo metais Seinų „Žiburio“ gimnaziją Lazdijuose baigė šie Seinų kuopos ateitininkai: O. Blažonytė, A. Bendaravičius, E. Mikalauskaitė, V. Mikalonytė, E. Pacukonytė, ir Pr. Zabielskas. Visi tęs mokslą toliau; keturi Lietuvos Universitete, du Mariampolės metiniuose mokytojų kursuose.

Be to dar 10 mūsų kuopos narių baigė dvimečius mokytojų kursus Lazdijuose, būtent: A. Grėbliūnas, P. Griškelis, B. Jančiukas, M. Martinkaitytė, B. Micevičius, J. Norkaitė, V. Paciukonytė, V. Slančiauskas, J. Važelinskaitė ir M. Valukonytė. Daugumas jų eis mokytojauti. Visiems, išėjusiems iš kuopos, seniečiai linki geriausios kloties bei pasisekimo darbe.

Naumiestis (Šakių). Rugsėjo mėn. 4 d. sušauktas I-as š. m. visuotinas jaunesniųjų ateitininkų susirinkimas. Valdybon išrinkta: V. Česnavičius — pirm., P. Venslovaitytė — vicepirm., J. Senauskas — I sekr., J. Dimšaitė — II sekr. ir Pr. Kriaučiūnas — iždininkas. Revizijon: J. Dėdinas, E. Sabaitė ir A. Puskunigytė.

Rugsėjo mėn. 7 d. sušauktas I-as visuotinas vyresniųjų ateitininkų susirinkimas, kuriame dalyvavo stud. A. Stalioraitytė ir dvasios globėjas kun. Švelnys. Valdybon išrinkti: St. Ankevičius — pirm., O. Venslovaitytė — vicepirm., J. Rūbas — I sekr., J. Dargis — knygin. ir M. Narkevičaitė — iždininkas. Revizijon: L. Jakelaitis, P. Vebeliūnas ir J. Bartninkaitė.

Be to, šiais metais įsisteigė jaunesniųjų ateitininkų Globos Komitetas, kurį sudaro 4 asmens iš vyresniųjų ateitininkų ir dv. Globėjo. Globos Komitetan išrinkti: J. Bartninkaitė, O. Venslovaitytė, St. Ankevičius, Pr. Ramonaitis ir kun. Švelnys.

Vilkaviškis. Šio pusmečio pirmas Ateitininkų kuopos susirinkimas įvyko rugsėjo 5 d. Išrinkta nauja kuopos valdyba: A. Vaičiulaitis, pirm., J. Senkus, vicep., M. Jurkynas, sekret., O. Česnaitytė, iždin. ir A. Naujokaitė — archyvarijus. Revizijos k-ja: Karuža, Kuraitytė ir Strempickas. Spaudai plat. k-ją: J. Kaminskas.

(Tikimės, kad naujai išrinktas spaudos platintojas bus vienas pavyzdingiausių „Ateities" platintojų ir atitaisys savo pirmtakūnų skriaudas „Ateičiai" *Red.*)

Tauragė. Gauta žinia, kad at-kų kuopa uždaryta.

Šiaulių kuopos pirmas susirinkimas įvyko š. m. rugsėjo m 3 d., kuriame išrinkta nauja valdyba: V. Kazlauskas — pirm., A. Skripkauskas — vicepirm., P. Stankūnas — sekret., J Krajauskaitė —I knyg., J. Aidukas — II knyg., E. Balčiūnaitė — iždin, ir V. Vaitiekūnas Vladas — v. narys.

Be to, šiauliečiai pirmieji po atostogų apie save pranešė Centro Valdybai.

Veviržėnai. Švėkšnos progimnazijos ateitininkų kuopai pageidaujant, Veviržėnų moksleiviai ateitininkai surengė vasaros metu gegužinę.

Telšių at-kų kuopa rugsėjo mėn. 4 dieną kuopos globėju. išrinko kun. Kamanauską; kuopos valdybą: pirm. B. Dundulis, vicepirm. E. Batavičiutė, sekret. D. Šiaučiūnaitė, iždin. Pr. Liangaudas, knyg. S. Gudas.

Kedainių at-kų kuopa šiems mokslo metams išrinko šią valdybą: K. Kleiva — pirm. P. Rimkaitė — vicepirm. J. Drąsutis — sekret., P. Lebedys — ižd. ir B. Sereika — knyg.

Baigė mokslus. Pavasarį L. U. Teologijos-Filosofijos Fakulteto filosofijos skyrių baigė ir išlaikė diplominius egzaminus keli „Ateities" darbininkai: *Juozas Mičiulis*, buv. „Ateities" Redaktorius — iš visuotinosios istorijos, dabar mokytojauja Panevėžio Mokyt. Seminarijoje; *Pranas Montvydas*, buvęs „Ateites" Red. narys — iš filosofiios istorijos, dabar ruošiasi į Paryžių savo studijų gilinti; *Vincas Juronis*, „Ateities" Red. narys — iš vokiečių literatūros, dabar mokytojas Mariampolės V. R. J. Gimnazijoj; *Kazys Barkauskas* — pedagogikos psichologijos, dabar mokytojas Mariamp. Mok. Seminarijoje; pernai buvęs „Ateities" Redaktorius *Jonas Grinius*, kiek anksčiau išlaikęs lietuvių literatūros egzaminus išvyko į užsienį. „Ateitis" baigusiems linki sėkmingai gilinti savo studijas ir tikisi, kad jie visumet pasiliks didžiausi „At." prieteliai ir rėmėjai.

Vedė. *Ed. Turauskas*, baigęs Paryžiuje diplomatijos mokslus šią vasarą vedė *El Jankauskaitę*. Linkime laimingai gyventi.

Stud. *Petras Sūdžius*, darbštusis At-kų Susiš. Fondo Reikalų Vedėjas šią vasarą vedė.

C. V. Pirmininkas stud. Št. Lušys š. m. rugsėjo mėn. 3 d. aplankė Šiaulių at-kų kuopą ir dalyvavo Kuopos Tarybos posėdyje.

C. V. Mergaičių Reikalų Vedėja stud. Ald. Staliorаitytė š. m. rugsėjo mėn. 7 dieną aplankė Naumiesčio at-kų kuopą ir dalyvavo visuotiname susirinkime.

Rygos at-kų kuopa pasibaigus vasaros atostogoms pradėjo savo veikimą. Kuopos pirm. išrinktas Jurgis Stabinis, vicepirm., Pr. Ramonaitė, sekretor., Valintinovičaitė, knygin. Velavičiutė.

Seinų at-kų kuopa jau prisiuntė Centrui savo veikimo planą (deklaraciją). Laukiame iš kitų kuopų.

Linkuvos at-kai naujiems mokslo metams išsirinko naują Valdybą: A. Valašinas — pirm., J. Bolta — vicepirm., A. Giedrikas — sekr., A. Janulevičiūtė — ižd. ir A. Šerkšnys — vald. narys. Linkuviečiai š. m. rugsėjo mėn. 19 d. švenčia savo 5 metų sukaktuvių šventę.

Mariampolės at-kų kuopos visuotinas susirinkimas š. m. rugsėjo mėn. 5 d. išrinko į kuopos valdybą: J. Botyrių pirm., J. Štrimą — vicepirm., J. Bazilevičių — sekr., K. Kudlinskaitę—knyg., A. Jonaitytę—ižd., A. Uogintaitę—merg. reik. ved., J. Navicką—spaudos reik. ved. Į kuopos kontrolę: K. Barzduką, E. Liorantaitę, M. Kunickaitę, P. Grigaitį ir A. Masionį.

Kretingos at-kų kuopa rugs. mėn. 12 d. padarė pirmą šiais metais visuotiną susirinkimą, kuriame išrinkta ši valdyba: B. Kuprytė — pirm., E. Bliūdžiūtė, A. Pocius, K. Mažeika, P. Norvilas. „Ateitį“ platinti išrinkti: P. Valinskaitė, A. Markauskas, M. Jaugaitė. (Tikimės, kad išrinktieji draugai bus vieni uoliausių „Ateities“ platintojų. R e d.). Į rev. kom. išrinkti: B. Endriuškaitė, Pr. Jurgulis, P. Nemanis.

Biržų at-kų kuopos istorijos komisija maloniai prašo visų buvusių kuopos narių, veikėjų, kūrėjų ir rėmėjų siųsti atsiminimų ir šiaip aprašymų iš Biržų at-kų gyvenimo. Ypač maža turime istorinės medžiagos iš prieškarinių laikų. Laukiame!

Visą istorijai medžiagą siųskite šiuo adresu: Biržai, Janušević iutės knygynas, At-kų kuopos Istorijos Komisijai.

Stud. K. Berulis, Centro Revizijos narys At-kų Namų ir org-jos reikalais aplankė Vilkijos, Jurbarko, Tauragės ir Šiaulių at-kų kuopas.

Stud. S. Gabaliauskas, Centro Revizijos pirm. tais pat reikalais atlankė Ukmergės, Ežerėnų, Užpalių, Rokiškio ir Panevėžio kuopas.

Stud. P. Orintaitė L. K. M. At-kų konferencijoj mergaičių posėdy išrinkta redaguoti „Naująją Vaidilutę“.

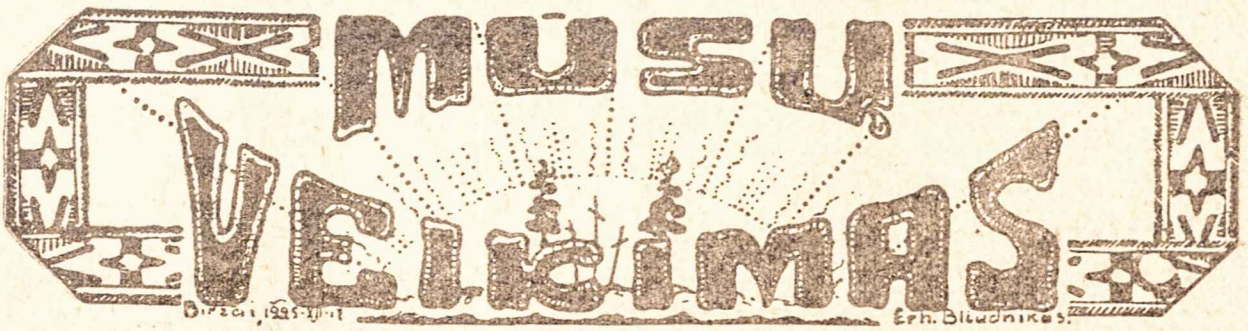

Trečioji Dzūkų At-kų Konferencija.

Trečioji dzūkų at-kų konferencija įvyko 16—18 liepos Alytuje. Į konferencijos prezidiumą išrinkti: K. Berulis, S. Saulynaitė, J. Dapkevičius; į sekretoriatą: J. Stanulis, S. Tomsaitė. Konferenciją sveikino žodžiu ir raštu.

Svarbią programoje vietą užėmė kuopų bei centralinių organų apyskaitos. Pranešinėjo kuopos: Alytaus, Lazdijų; būreliai: Mariampolės, Kauno, Prienų, Gižų. Kuopose ir būreliuose, išskiriant Lazdijų kuopą, veikimas kiek apsnūdęs. Konferencijos dalyviai ypatingai domėjosi Dzūkų Veikimo Komiteto ir Revizijos Komisijos pranešimais. Dz. V. Komitetas pradėjo išdirbti kuopelių veikimo planus ir susirūpino steigti naują muziejų. Iš Rev. Komisijos pranešinėjo du atstovai (Lazdijų ir Alytaus). Po pranešimų buvo diskusijos.

Liepos 17 d. mok. Pr. Meškauskas laikė paskaitą: „Ateitininkai ir jų taktika". Gerb. prelegentas ilgoj ir turiningoj paskaitoj iškėlė daug kilnių ir gilių minčių. Iš eilės sekė stud. V. Uždavinio paskaita: „Vilnius ir moksleivija". Prelegentas pageidavo, kad at-kai jungtųsi į Vilniaus Sąjungą ir būrelius ir labiau rūpintųs okupuoto krašto lietuviais. Dalyviai po paskaitos išnešė Vilniaus klausimu keletą rezoliucijų, iš kurių vieną ištisai paduodu: „Mes III-os dzūkų at-kų konferencijos dalyviai Alytuje 1926 m. liepos 16—17 d. reiškiame gilios užuojautos Vilnijos persekiojamiems moksleiviams ir prašome aukštai Gerb. mūsų Vyriausybę neužmiršti prislėgtų brolių vargų. Taip pat reikalaujame, kad nebūtų teikiamos plačios teisės ir įvairūs palengvinimai lenkams esantiems Lietuvoje.

Po pietų plenumo posėdyje išrenkamas Dz. Veik. Komitetas. Prieš rinkimus kilo ginčai: ar rinkti V. Komitetas iš studentų ar iš moksleivių ir iš kurios kuopos? Nusistatyta rinkti Komitetas iš Alytaus at-kų kuopos moksleivių. Į Komitetą išrinkti: Pr. Krasnickas, A. Austrevičius, St. Griškevičius, J. Krasnickas ir Pr. Misevičaitė. Į Rev. Komisiją: V. Drūtys, A. Griškevičius ir V. Valiukevičius.

Po neilgos pertraukos V. Jakučionis skaitė kuopelių veikimo programą. Šia programa kuopelės turi būti perreformuotos skautizmo pagrindais. Ji dar nėra galutinai baigta ir pavesta baigti naujai išrinktam V. Komitetui.

J. Krasnickas darė pranešimą del naujo muziejaus ir ragino rinkti senovines liekanas, įvairius liaudies meno kūrinius, dainas etc. Mok. S. Slavėnas šį pranešimą modifikuotoje formoje papildė. Pažymėtina, kad šis pranešimas sukėlė aštrių diskusijų. Alytaus at-kai buvo nusistatę perkelti Dzūkijos Muziejų iš Lazdijų į Alytų, ar bent įkurti didžiausią (vadinasi Dzūkijos) muziejų Alytuje. Savo nusistatymus pagrindė daugeliu motyvų. Tam griežtai pasipriešino Seinų (Lazdijų) at-kai, pareikšdami, kad Dz. Muziejaus įkūrėjas Dr. M. Gustaitis nesutiks perduoti Muziejaus į bet kieno rankas. Dz. Muziejus gali būti tik vienas, o ne du. Jis yra Lazdijuose — taigi lai jis ten ir pasilieka.

Baigiant konferenciją, Pr. Krasnickas pasiūlė, kad kas nors padeklamuotų ar padainuotų. Pirmas įsidrąsino klierikas Muzikevičius, užtraukdamas tenoru solo. Jį pasekė dar dvi poros: Saulynaitė su Dumbliauskaite (duetą) ir br. Paežeriai (duetą). Konferencijos dalyvių nuotaika pakilo.

Nejučiomis prieita prie konf. pabaigos. Pasipylė kalbos ir atsisveikinimai. Paskutinis kalbėjo prezidiumo pirm. stud. K. Berulis. Jis savo gražia ir imponuojančia kalba baigė konf. darbus. Konferencija baigta at kų himnu

Sekmadienį (18 liep.) visi turėjo progos gražiai pasilinksminti suruoštoje gegužinėje, kur buvo bendras užkandis.

Bastuoklis.

Knyga ir menas

Prof. St. Šalkauskis. **Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai.** Kaunas, 1926 m. 136 psl.

Mokslo darbas yra sunkus ir mokslas negreit įgijamas. Kad gerai apsipažinus bent su viena kuria mokslo šaka, reikia ne vienų, ne dviejų, bet keleto dešimčių metų. O ką kalbėti apie visas mokslo šakas? Vienam žmogui gerai nusimanyti visose mokslo srityse dabar nėra jokio galimumo. Bent keletą arba kelioliką kartų reikėtų tiek gyventi. Taigi yra gyvas reikalas ieškoti būdų, kaip tą darbą palengvinti ir kiek galint trumpesniu laiku su mokslo laimėjimais susipažinti. Kitose kalbose yra išleista visa eilė rimtų ir nemažų veikalų, kuriuose duodama nurodymų, kaip reikia dirbti mokslo darbas, kad trumpiausiu laiku galima butų pasiekti didžiausių rezultatų. Jie žymiai palengvino mokslo darbą ir pagreitino mokslo pažangą. Pagaliau ir mes susilaukėme tokio veikalo. Tai Prof. Šalkauskio: *Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai.* Šis veikalas yra begalo naudingas ir brangus kiekvienam, kas susiduria su mokslo darbu

(moksleiviui, studentui, mokytojui ir t.t.), ir jiems būtų stačiai nuodėmė su juo nesusipažinti.

Kiekvienas at-kas turi šį veikalą įsigyti ir gerai gerai išstudijuoti. Jame duodama be galo daug praktinių patarimų, kaip reikia dirbti mokslo darbas, kad trumpiausiu laiku ir lengviausiu būdu galima būtų patirti daugiausia žinių. Jame plačiai yra kalbama apie knygų skaitymą. Moksleiviams jis ypač naudingas del to, kad jame plačiai kalbama, kaip reikia knygas skaityti, kaip skaitant užrašai daryti, kaip reikia rašyti referatai, recenzijos, kaip reikia dalyvauti ir vesti diskusijos, apie kalbėjimo meną ir t. t. Tatai be abejo žymiai palengvins darbą mokykloje ir kuopelėse. *Ig. P-kis.*

C. Collodi. **Pinokio nuotykiai.** Išvertė V i k t. K a m a n t a u s k a s, „Švyturio“ bendrovės leidinys Kaunas, 1926 m., 192 pusl., kaina nepažymėta.

Jauniems skaitytojams, o ypačiai jaunesniesiems moksleiviams labai rekomenduotina ši knygelė pasiskaityti.

Kodel? — argi ne į mus, jaunuosius, kalba knygelės autorius šiuos teisingus žodžius:

> Vargas vaikams, kurie neklauso tėvų, ir kažin ko išsimanę, išbėga iš savo gimdytojų namų. Jie niekad neras laimės šiame pasaulyje ir anksčiau ar vėliau gailėsis“... „Vaikai, kurie nieko neklauso, gailisi anksčiau ar vėliau“... „Neklausydami vaikai nieko nelaimi“.

Argi neišmintingas mums įspėjimas:

> „Netikėk, mano vaike, tiems, kurie žada tave pralobinti per vieną dieną. Paprastai tai kvailiai ir apgavikai“... „Norėdamas teisingai susitaupyti skatiko, turi pirma užsidirbti ar savo rankų ar smegenų darbu“.
>
> „Tik seni ir ligoti žmonės turi teisės prašyti išmaldos... Visi kiti privalo dirbti... Žinok, kad privalo daryti ką, verstis kuo, darbuotis. Bėda tiems, kurie pasiduoda tinginiui! Tinginys labai biauri liga. Iš jos reikia gydytis nuo pat mažumės, nes užaugęs jau neišgysi“.

O mums, moksleiviams, taip svarbu atminti, kad:

> „Mokiniai, kurie mokosi, iškelia aikštėn visą niekumą tų, kurie... nemėgsta mokytis“.
>
> „Atsimink gerai, kvailuti, kad vaikai, kurie nutraukia mokslą ir pameta knygas, mokyklas ir mokytojus del visokių kvailybių ir pramogų, gali tiktai nelaimingi tapti.
>
> ... Visi vaikai tinginiai, kurie niekina knygas, mokyklas ir mokytojus ir per dienų dienas tik žaidžia ir smaginasi, turi anksčiau ar vėliau pavirsti asilais“.

Na, tai ir užbaigta „komplimentu“ išdykėliams, tinginiams!

Bet visi tie pamokymai yra supinti į tobulą, ištisą medinuko įdomių nuotikių ciklą.

Senelis iš medžio pliauskos išsidrožė panašų į vaiką medinuką. Medinukas pasidarė gyvas. pabėgo nuo savo tėtuko, išalko, ėjo elgetauti, vietoj išmaldos gavo kibirą vandens už

apikaklės, prie ugnies džiovinosi, sukūrino savo medines kojas. Vos šiltą gyvą jį rado tėtukas, pavalgydino, padarė naujas kojas, nupirko už savo paltą medinukui abėcėlę. Medinukas vietoj į mokyklą nudrožė į marionečių teatrą išmainęs knygas į teatro bilietą, susipažino su kitais medinukais. Teatro direktorius už triukšmo kėlimą iš medinuko norėjo iškepti sau kepsnį, bet sugraudintas jo tėvo nelaimių paleido ir dar davė 5 muštinius, kad tėtukui nuneštų. Vietoj to medinukas susidėjo su katinu ir lapinu, buvo jų apgautas, persirengusių užpultas ir dar pakartas, kad pinigus atiduotų. Geroji feja jį išvadavo iš kilpos ir atgaivino. Medinukas vėl susidėjo su lapinu ir katinu, jų paklausęs pasodino savo muštinius, kad išaugtų tūkstančiai. Bičiuliai muštinius išsikasė. Medinukas apskundė juos teisėjui. Teisėjas nubaudė kalėjimu... medinuką. Tik amnestija jį išvadavo. Medinukas grįžo pas fėją. Pakeliui įlindo į svetimą vynuogyną, įkliuvo į spąstus ir už bausmę gavo šuns vietoj daboti vištas, kad neišvogtų. Naktį pagavo vagis ir ūkininkas atsidėkodamas jį paleido. Fejos rado tik kapą. Beraudantį fejos pasiųstas karvelis pernešė jį ant jūrų kranto. Jo tėtukas yrėsi luotely ieškoti medinuko, jį pagavo bangos ir dingo. Medinukas šoko gelbėti ir neradęs pakliuvo į bičių darbininkių šalį. Tenai badu mirdamas negavo dovanai nė duonos trupinio, kol pats atmetęs tinginį ir puikybę nesiėmė darbo. Feja vėl jam padėjo. Medinukas jau klausė vyresniųjų ir mokėsi pirmuoju. Draugai pavyduoliai jį supykdė, supešdino ir medinukas pateko į žandarų rankas. Besivaduodamas nuo žandarų šoko į jūrą ir pataikė į patį žvejo tinklą. Žvejys jau ruošėsi jį kepti, tik šuo išalkęs įpuolė ir išvogė medinuką. Išsigelbėjęs medinukas grįžo pas fėją ir dorai elgėsi. Feja jau rengėsi paversti jį, medinuką, gražiu berniuku. Medinukas išėjo sukviesti draugų į savo iškilmes. Vienas išdykėlis prikalbėjo jį važiuoti į žaislų šalį, kur nereikia mokytis, o tik žaisti, linksmintis. Bežaisdami visi vaikai liko asilais. Juos pardavė. Medinukas, jau asilu tapęs, rodė cirke štukas, išsidaužė koją ir betiko tik „ant skūros“. Nuvedė jį prigirdyti, kad paskui odą nuluptų. Jūrų žuvys nugraužė visus asilo raumenis ir vėl liko medinukas, kaip buvęs medinis. Išplaukė į jūrą, jį prarijo ryklys; ryklio viduriuose rado savo tėtuką; kai ryklys užmigo abudu su tėtuku išlindo jam pro ausį, išplaukė į krantą, susirado trobelę, apsigyveno. Medinukas ėmėsi pintines pinti, vandenį semti, kad tėtuką išmaitintų, išmoko skaityti. Tada jį geroji feja pavertė gražiu geru berniuku.

Ir štai šioje fabuloje tie ir daugelis kitų pamokymų yra taip gražiai supinti, kad be jokio dirbtinio tempimo, be tendencingo moralizavimo autorius vis delto duoda gražias ir vykusias dorinimo pamokas. Jis pastato vargšą išdykėlį — kokiais paprastai visi jauni esam — medinuką tarpe gerų ir blogų individų. Blogieji — išdykėliai, patvirkėliai mokslo draugai, katinas su lapinu — įkalbinėja medinuką imtis malonaus savo tinginiui ar puikybei

darbo, ar tikriau palaidūno gyvenimo. Paklauso medinukas — ir tuoj jam atsimoka tas blogas darbas dideliais nemalonumais. Medinukas pabėgo nuo tėtuko ir delto nugruzdėjo prie židinio jo kojos, užsimanė žaislų — ir bežaisdamas virto asilu. Gerieji individai — tėtukas, svirplys, feja — gero nori medinukui, bet retai kada jis jų paklauso, tik nelaimėj juos atsimena ir gailisi.

Tai didaktišku atžvilgiu. Bet literatūrinės vertės veikalėlis taip pat nėra nustojęs. Fabula įdomi, nuotykiai parinkti gana originalūs ir supinti tokia forma, kaip kad samprotauja mažieji; jų psichika gražiai suprasta ir nucharakterizuota. Stilius gyvas, lankstus. To lankstumo ir gyvumo duoda gražūs, drąsūs palyginimai ir kitos figūros, jumoriškas vietomis net satyriškas pasakojimas.

Štai del ko knygelė galima rekomenduoti ir jauniesiems, o net ir suaugusiems. *J. A.*

Salys Šemerys, **Liepsnosvaidis širdims deginti** (1919-1926) Išleido Pr. Stiklius Kaune, 62 pusl., kaina 2 lt.

„O kailį man nuvilk kasl? —:
Išvirsčiau berneliu jaukiu"...
(„Vilktakis").

Tikrai Salys Šemerys žymiai neriasi iš senojo kailio. Jo net jau nepažinsi. Erotinis motyvas jau vos poroje eilėraščių nežymiai atsirūgsta. Didesnėje rinkinio pusėje pinasi patriotiška ir tai — nūdieninė patriotika: apie Vilnių, jo Aušros vartus, nepriklausomybę, bermontiadą, želigovskiadą ir kt. Jis ne aprašinėja, jis šaukia, žadina, ragina, įkalbinėja.

Salys Šemerys daugumoj savo eilėraščių kažkaip mėgsta daugiau kombinuoti, samprotauti „Gyvavaizdžius" „Veni Creator Spiritus" ir kt. jau grynai filosofuoja. Tokiu filosofavimo tonu ir stilius kažkaip atsiduoda, del to gana sunkokas, lyg ir laužomas. Sklandesnių eilėraščių vos keletas. Ypačiai p. Šemerys mėgsta, kaip ir ne vienas nūdienių poetų, gyvenimo kalboj negirdimus ir kartais net nesuprantamus žodžius. Ir tai daro savotiško demonstravimo įspūdžio. Šio rinkinio eilėraščiams, ypač patriotikos cikliuj, autorius vartoja ritmą ir gana kombinuotą rimą, bet gaila kad rimuodamas daugiau nepaiso žodžių naturalių sąskambių.

Nors autorius ir skundžias „vilkiškai kaukiąs", nors ir šiam eilėraščių rinkiniui duotas prašmatnus vardas bet eilėraščiai jau darosi „jaukesni". *J.*

Padėka ir atsisveikinimas

1925 m. L. K. Moksleivių Ateitininkų Konferencija išrinko mane ir A. Januševičių į „Ateities" Redakciją ir tuo pačiu užd·dėjo gana sunkias ir atsakingas pareigas. Aš jaučiu šitų pareigų darbo svarbumą ir sunkumą ir dirbau su noru ir malonumu, nes

tai buvo gyvas darbas tai organizacijai, kurioj išaugau, kuri padėjo tiesti mano gyvenimo idejinius pagrindus ir kurioj dega gyva idealizmo ugnis stiprindama sielas ir skaidrindama prieblandas. Aš dirbau, kiek mokėjau, tačiau vienas nebūčiau to padaręs, kas padaryta—didžiulė to darbo dalis teko idejos draugams ir bendradarbiams, kurie rėmė „Ateitį“ tai savo raštais, tai patarimais, tai morališka ir materiališka parama bei kitokiais būdais.

Ypatingą padėką noriu viešai išreikšti kun. pral. *A. Dambrauskui—Jakštui*, kun. prof. Dr. *Pr. Kuraičiui*, prof. Dr. *St. Šalkauskiui*, *At-kų Susišelpimo Fondo Centro Valdybai* ir *At-kų Vyriausiai Valdybai*, kurie įvairiais būdais ypatingai yra „Ateitį“ parėmę.

Taip pat noriu išreikšti širdingą padėką dabartiniam „Ateities“ Redaktoriui dr. *A. Januševičiui*, kuris visuose žingsniuose uoliai ir nuo širdies man padėdavo, ir linkiu jam surasti tokį pagelbininką, kokiu jis buvo, kad jam tada, kaip ir man, šitas sunkus darbas būtų malonus. Reiškiu padėką *St. Balsiui*, dirbusiam juodąjį administravimo darbą, ir *S. Bačinskaitei* su atsidėjimu žiūrėjusiai draugų mėginimus dailiosios literatūros srity. Dėkoju taip pat *A. Kučinskui, J. Tarvydui ir V. Juroniui*, Redakcijos nariams už padėtąjį darbą.

Atskirai noriu padėkoti tiems jauniesiems drąsiesiems draugams, kurie kartais nesulaukdami (dažnai del silpnumo) pasirodant „Ateity“ savo darbelių, nenuleido rankų, neužmiršo savo organo, bet ir toliau į jį rašinėjo. Reikia tikėtis, kad tokių skaičius didės. Dėkoju širdingai toms at-kų kuopoms, kurios būdamos (dažnai) jaunos ir negausingos, uoliai platino „Ateitį“, laiku už ją atsilygino ir tokiu būdu yra pavyzdžiu toms kuopoms, kurios, būdamos kartais didesnės, tą savo pirmąją pareigą pamiršta.

Atsisveikindamas noriu paprašyti visus idejos draugus ir toliau uoliai rūpintis mūsų organu ir jį remti. „Ateitis“ yra mūsų ateitininkijos širdis, kuri teikia gyvybės visai organizacijai. Jei silpsta širdis, apmiršta kūnas. — Argi nors vienas at-kas to norėtų sulaukti? — Ne, nė vienas!.. Yra priešų, kurie viešai ar slaptai tyko susilpninti ar panaikyti mūsų organizaciją, kesindamiesi į širdį. Būdami jauni, ar atsisakysime širdies?— Ne! „Ateitis“ buvo širdis ir bus! Mes mylėjome ją ir mylėsime. Mes rėmėme ją ir visomis jėgomis remsime nežiurėdami, kur būsime ir ką veiksime. Mes geriau nepavalgysime, geriau pavargsime, bet „Ateitį“ išlaikysime ir ją uoliai platinsime. Pasižadėkime šitaip kiekvienas, jei vadinamės ateitininkais.

Baigdamas noriu atsiprašyti visus tuos, kuriems beredaguodamas „Ateitį“ galėjau kuo nors nusidėti.

Grenoble — *J. Grinius*

1926. IX. 1. — buv. „Ateities“ Redaktorius.

Redaktorius A. Januševičius. „RAIDĖS“ spaustuvė Kaune.

Atsiųstos Redakcijai paminėti knygos.

Albertas Stöcklis. **Filosofijos istorijos bruožai.** 4 leidimas apdirbtas ir išleistas Dr. *Jurgio Weingärtnerio.* Studentų vertimas, redaguotas prof. Dr. *Prano Kuraičio.* 16⁰ (408+XII psl.). Švietimo Ministerijos Knygų Leidimo Komisijos leidinys. Kaunas, 1926. Kaina 12 lt.

Kardinolas Wiseman'as. **Koplytėlės lempelė.** Vertė *Ona Jakaitytė.* Švento Kazimiero Draugijos leidinys Nr. 412, 46 psl. Kaunas, 1926.

Antanas Huonderis S. J. **Huronų vado priesaika.** Istorinė apysaka. Iš vokiečių kalbos vertė *K. Audenis.* Švento Kazimiero D-jos leidinys Nr. 413. Kaunas, 1926.

Tilvytis. **3 granadieriai.** Radio poema. Išleido Myk. Mardosas. Kaina 2 litu.

Emmerich, Ferdinand, **Hüter der Wildnis.** Eine Reiseerzählung. Mit 3 Bildern von *Johannes Thiel.* 12⁰ (IV u. 205.) Freiburg i. Br. 1926, Herder. Kartono aptaisuose 3 mark., audeklo 3,80. Jaunuomenę labiausia domina kelionių aprašymai. Ši knygutė kiekvieno skaitytojo dėmesį patraukia savo gražiu nuotykių vaizdavimu ir jį patenkina. Moką kiek vokiškai tepasistengia šią knygą būtinai perskaityti.

Hermann Muckermann, **Neues Leben.** Ethisch — religiöse Darlegungen. Viertes Buch. *Sinn und Wert der Eucharistie.* 8⁰ 76 S. Freiburg i. Br. 1926, Herder.

Žurnalai.

Židinys, Literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas. 1926 m. birželio-liepos mėn. Nr. 6-7. Turiny: *Putino* Žiedas ir moteris. Drama, *M. Gustaičio* Publius Vergilius Maro, *M. Gustaičio* Eneida. Pirmos knygos turinys, *P. Vergiliaus* Eneida. Antroji giesmė. *M. Gustaičio* vertimas, *prof. Pr. Dovydaičio.* Šių dienų filosofinės pasaulėžiūros kovų laukas, *A. Jakšto* Pasaulio pradžia mokslo ir apsireiškimo šviesoje, *Dr. J. M.* Prof. St. Šalkauskio kultūros filosofija, *P. Butėno* Aisčių tautos ir jų kalbos, *Prof. St. Šalkauskio* Momento reikalai ir principų reikalavimai, *Dr. K. Pakšto* Kultūrinės autonomijos problema ir kt.

Švietimo Darbas, Švietimo Ministerijos mėnesinis laikraštis. Nr. 5, 6, 7. Redaktorius A. Kasakaitis.

Jaunimo Draugas, Vilniaus krašto jaunuomenės mėnesinis laikraštis 6, 7 ir 8 Nr. Eina Vilniuje.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams . . . . 15 lt.
Užsieniuose metams . . . 20 lt.
Atskiras num. — . . . 1.50 ct.
Moksleiviams imant kuopose 1 lt.

„RAIDĖS“ SPAUSTUVĖ
KAUNE, KĘSTUČIO 44. Tel. 7-58